

Ηδύφωνο

στα μονοπάτια του πολιτισμού

19.06.2016

www.simerini.com.cy

Π. ΧΑΤΖΗΠΑΠΑ & Κ. ΠΑΤΙΝΙΟΣ:
ΔΥΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ-ΔΡΟΜΕΙΣ

// ΣΕΛΙΔΕΣ 8-9

ΑΝΔΡΕΑΣ ΙΩΑΚΕΙΜ-ΚΑΪΜΑΚΚΗΣ:
Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΡΩΤΑΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

// ΣΕΛΙΔΕΣ 12-13

HANS MAGNUS ENZENSBERGER:
«ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΗ ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ
ΚΑΤΗΧΗΣΗ»

// ΣΕΛΙΔΑ 4

Η τέχνη είναι ένας ελιγμός ευτυχίας ώστε να μπορούμε να υπάρχουμε κάπως αναπνευστικά δυστυχισμένοι ☪ Νίκος Καρούζος

ΜΟΥΧΑΜΜΑΔ ΑΛΙ

**ΓΡΟΘΙΕΣ ΠΟΥ
ΧΟΡΕΥΟΥΝ**

Bob Dylan
Ben E. King
Alvin Cash
Don Covay
Miles Davis

// ΣΕΛΙΔΕΣ 10-11

Ηδύφωνο

Λογοτεχνικές μορφές του πατέρα

Ιδεοσκόπιο, Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

// ΣΕΛΙΔΑ 15

quickreek

Γεγονότα, εκδηλώσεις, εκθέματα, συνειρμοί στον πολιτιστικό ιστό της εβδομάδας

Αντίδοτα στην Γκρίνια

Όταν δημιουργείς με εντιμότητα και πάθος, χαίρεσαι και τη δημιουργικότητα του άλλου, μπαίνεις στην αλληλοπερικύρση, πάει να πει πας στον δικό του οντά και αυτός στον δικό σου, τον δεξιώνεσαι και σε δεξιώνεται

Από κήπων δυνάμενοι

Από το Μεγαλείο του Λόγου στον Λόγο περί του Γαλλικού Μεγαλείου, στην τελετή έναρξης του EURO 2016

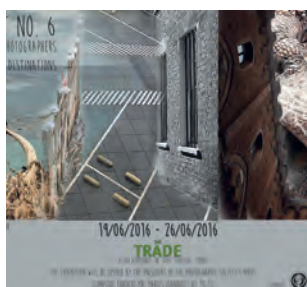
Πολιτιστικές επιλογές // Τα καλύτερα της εβδομάδας

1

Έκθεση Ζωγραφικής Πηνελόπης Κωνσταντινίου

Η Penelope Art Gallery παρουσιάζει την έκθεση ζωγραφικής της Πηνελόπης Κωνσταντινίου, με τίτλο «Πνευματικότητα». Τα εγκαίνια θα γίνουν την Τετάρτη, 22 Ιουνίου, στις 7:30 μ.μ. και η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 30 Ιουνίου. Περισσότερες πληροφορίες στο 99223929.

2

Πτήση N6 - Έκθεση Φωτογραφίας

Μια ομάδα έξι νεαρών ατόμων ταξίδεψε σε έξι διαφορετικούς προορισμούς, με σκοπό να αναδείξουν την ομορφιά της κάθε πόλης/χώρας μέσα από τη δική τους φωτογραφική γωνιά. Η έκθεση θα εγκαινιαστεί σήμερα Κυριακή, στις 8:30 μ.μ. και θα διαρκεί μέχρι τις 26 Ιουνίου, στο The Trade Bar.

3

Squeegee Riders

Στην έκθεση παρουσιάζονται έργα, παραλλαγές και δοκιμές που έγιναν στο πλαίσιο του πρώτου εργαστηρίου μεταξοτυπίας, το οποίο διοργανώθηκε από την εικαστική Έφη Σαββίδη. Εγκαίνια: Τετάρτη, 22 Ιουνίου, 20:00. Διάρκεια: 23-30 Ιουνίου, 10:00-13:00 και 17:00-20:00 (εκτός Κυριακής). Φυτώριο Εικαστικής Καλλιέργειας.

4

Τα κόκκινα φανάρια

Η Θεατρική Ομάδα Garage παρουσιάζει το έργο του Αλέκου Γαλανού «Τα κόκκινα φανάρια» στις 24, 25, 26 και 27 Ιουνίου στην αίθουσα Μελίνα Μερκούρη στις 20:30. Για κρατήσεις και πληροφορίες 99010506.

Εικαστικά // Έλενα Παπαδοπούλου

«Αγιογραφώ τη ζωή»

Έκθεση αγιογραφίας της Έλενας Παπαδοπούλου, με τίτλο «Αγιογραφώ τη ζωή για έναν κόσμο χωρίς λευχαιμία», παρουσιάζεται από την Παρασκευή έως και τις 22 Ιουνίου στον εικαστικό χώρο Art Studio 55, στην Πλατεία Ηρώων, στη Λεμεσό.

Πρόκειται για την πέμπτη εικαστική έκθεση της αγιογράφου, που στηρίζεται από τον Όμιλο Prestige, ο οποίος, σύμφωνα με ανακοίνωση, «για άλλη μια φορά αποδεικνύει έμπρακτα το ενδιαφέρον του απέναντι στην Τέχνη και τον Πολιτισμό, αλλά και την ιδιαίτερη κοινωνική ευαισθησία και υπευθυνότητά του, στηρίζοντας την πέμπτη ατομική έκθεση αγιογραφίας της ταλαντούχας Έλενας Παπαδοπούλου με τίτλο «Αγιογραφώ τη ζωή για έναν κόσμο χωρίς λευχαιμία».

Η έκθεση τελεί υπό την αιγίδα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, Νίκου Αναστασιάδη, ο οποίος και τέλεσε τα εγκαίνια την περασμένη Παρασκευή. Μέρος των εσόδων θα διατεθεί για την οικονομική ενίσχυση του Καραϊσκάκειου Ιδρύματος, το οποίο εδώ και χρόνια συνδυάζει τον εθελοντισμό και την εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη, εξυπηρετώντας αποτελεσματικά και άμεσα τις ανάγκες των ασθενών με αιματολογικές κακοήθειες.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εκδήλωση, το κοινό μπορεί να αποστείλει στην κ. Έλενα Παπαδοπούλου, τηλ. 99430300, Email: papadopoulou.elena@hotmail.co.uk

Η Έλενα Παπαδοπούλου ασχολείται με την τέχνη της αγιογραφίας από το 1995. Αφού εκπαιδεύτηκε στις τεχνικές συντήρησης ξύλου, ξεκίνησε να αγιογραφεί πάνω σε ξύλινες επιφάνειες. Το 2011 αποφασίζει να ασχοληθεί περισσότερο επαγγελματικά με τη συγκεκριμένη τέχνη. Προσαρμόζει τα έργα της στο ξύλο, λαμβάνοντας υπόψη το σχήμα, την υφή, τις χαραμάδες και τις αλλοιώσεις του χρόνου, αξιοποιώντας με προσοχή και σεβασμό παλιές πόρτες και παράθυρα τα οποία αγιογραφεί.

Η αγιογράφος, μέσα από τα έργα της, δημιουργεί μια δυναμική ανάμεσα στη Βυζαντινή Αγιογραφία και τη Σύγχρονη Τέχνη. Πρωτοπορεί χρησιμοποιώντας το ασήμι για φόντο και τολμά να σπάσει τους κανόνες της κλασικής αγιογραφίας.

Δεν την ενδιαφέρει η δυτικού τύπου ιστορική αναπαράσταση των γεγονότων του Ευαγγελίου, αλλά αποτυπώνει στα έργα της αυτό που βιώνει η ίδια

μέσα από το ζωγραφικό γεγονός.

Η Έλενα Παπαδοπούλου έχει λάβει μέρος σε πολλές ομαδικές εκθέσεις. Πραγματοποίησε την πρώτη ατομική της έκθεση με τίτλο «Αγιογραφώ για την Πόλη μου», το 2013 στη γενέτειρά της Λεμεσό, ενώ τον Δεκέμβριο του 2014 οργάνωσε τη δεύτερη ατομική της έκθεση υπό την αιγίδα του Δήμου Λευκωσίας με τίτλο «Αγιογραφώ για τη Λευκωσία».

Τον Οκτώβριο του 2015 θα πραγμα-

τοποιήσει υπό την αιγίδα της κυπριακής Πρεσβείας στην Αθήνα, την τρίτη ατομική της έκθεση με τίτλο «Σύγχρονη Αγιογραφία», η οποία θα φιλοξενηθεί στο ίδρυμα Μιχάλη Κακογιάννη στην Αθήνα.

Η τέταρτη ατομική έκθεση της Έλενας Παπαδοπούλου, με τίτλο «Αγιογραφώ για τον συνάνθρωπό μου», πραγματοποιήθηκε την 1η Δεκεμβρίου του 2015 και πάλι στη Λεμεσό.

Διάρκεια, έως τις 22 Ιουνίου.

Ιδιοκτήτρια: Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ | Υπεύθυνος Έκδοσης: Μιχάλης Παπαδόπουλος Βοηθός Υπεύθυνος Έκδοσης: Μαρία Μηνιά Συνεργάτες: Κωνσταντίνος Α. Ε. Παπαθανασίου Γιάννης Ζελιαναίος Λογίγνος Παναγή, Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασιάκης, Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή, Τίτος Χριστοδούλου, Χρήστος Μιχάλαρος Μάριος Αδάμου. Ηλεκ. Ταχυδρομείο: papadopouloum@simerini.com, minam@simerini.com

Απαγορεύεται αυστηρώς η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά προτίμηση ή κατά διασκευή απόδοση του περιεχομένου (κειμένου ή φωτογραφίας) με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφηση ή άλλο, χωρίς τη γραπτή έγκριση ή άδεια του εκδότη Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ.

Ηδύφωνο

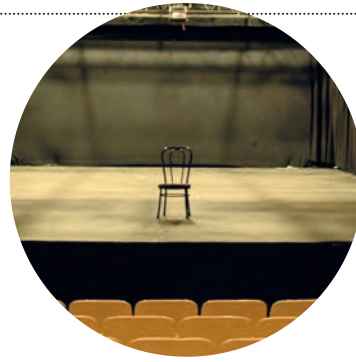
Ελάσσονες ποιητές του Μεσοπολέμου

«Κι ο παγερός αγέρας σου με το βροχίσιο μύρο/ πώς μου θυμίζουν, μες στην πένθιμη και μπλάβα αυτή βραδιά/ το φάντασμα ενός θανάτου, που έχει απλωμένη την ποδιά/ να μάσει ό,τι είναι γύρω...».

Σωκράτης Μάλαμας - Θανάσης Παπακωνσταντίνου

Μια απόλυτα μοναδική μουσική εμπειρία περιμένει το μουσικόφιλο κοινό στις 24 Ιουνίου, ημέρα Παρασκευή, στην τάφρο των τειχών της παλιάς Λευκωσίας, στο γήπεδο του Ορφέα, στις 19:00

Δημαγωγίες

Από την υψιπετή ρητορική της αγωνιστικότητας έως τον δυσώδη ρεαλισμό των υποχωρήσεων και τα φληναφήματα της νομιμόφρονος «ελευθεροφωνίας»

Συναυλία // Γήπεδο Ορφέα, Λευκωσίας

Σωκράτης - Θανάσης στην απόλυτη συναυλιακή συνάντηση

Μια απόλυτα μοναδική μουσική εμπειρία περιμένει το μουσικόφιλο κοινό στις 24 Ιουνίου, ημέρα Παρασκευή, στην τάφρο των τειχών της παλιάς Λευκωσίας, στο γήπεδο του Ορφέα, στις 19:00. Ο Σωκράτης Μάλαμας συναντά τον Θανάση Παπακωνσταντίνου σε μία συναυλία που θα σηματοδοτήσει με έναν ιδιαίτερο τρόπο την έλευση του καλοκαιρινού.

Η τριαντάχρονη πορεία του Σωκράτη Μάλαμα, με πολλά τραγούδια, που όχι μόνο αντέχουν στον χρόνο

και τραγουδιούνται με πάθος από τους ακροατές του, αλλά κάθε φορά «συστήνονται» εκ νέου, έρχεται να συγχρωτιστεί με το απαράμιλλο ηχώχρωμα του θανάση Παπακωνσταντίνου, ενός από τους πρωτεργάτες του σύγχρονου ελληνικού στίχου.

Μαζί με την επική Ματούλα Ζαμάνη, ο Θανάσης Παπακωνσταντίνου και οι υπόλοιποι συνεργάτες τους, πλάι στην κιθάρα του Σωκράτη Μάλαμα υπόσχονται ταξίδια νοηματικά, νοσταλγικά, γεμάτα νότες.

Οι δύο καλλιτέχνες θα δώσουν στη Λευκωσία μια συναυλία με εμπλουτισμένο ρεπερτόριο, που υπόσχεται να

αγγίζει τις καρδιές του κοινού και να το ψυχαγωγήσει.

Προώθηση εισιτηρίων:

THE MALL KIOSK, The Mall of Cyprus, Λευκωσία, 22 570567
MY MALL, Λεμεσός, 25 003377
KINGS AVENUE, Πάφος 26 955503
Καφέ-μπαρ Ρεμπελιό, 99 018527
Καφενείο Χουζούρι, 99 451996
Περίπτερο Οκτάγωνο, Στρόβολος, 22 492358
PAVLOS HAIR STUDIO, Λακατάμια 99 763176
Πληροφορίες και κρατήσεις: 99 810011.

Βιβλίο // Ταξίδι Βιβλίου 2016

Το Συγκρότημα ΔΙΑΣ διοργανώνει την πρώτη μεγάλη γιορτή βιβλίου με την ονομασία «Ταξίδι Βιβλίου 2016», η οποία θα πραγματοποιηθεί από τις 16 μέχρι και τις 20 Ιουνίου στην πλατεία Φανερωμένης στη Λευκωσία. Η υπαίθρια εκδήλωση θα είναι ανοικτή για το κοινό καθημερινά, από τις 10 το πρωί μέχρι και τις 10 το βράδυ, με ελεύθερη είσοδο. Η εκδήλωση σκοπεύει να δώσει την ευκαιρία στον κόσμο της Κύπρου να έρθει σε επαφή με το βιβλίο και να το εντάξει στην καθημερινότητά του, αγοράζοντας βιβλία όλων των κατηγοριών σε προνομιακές τιμές. Απώτερος στόχος, η ανάπτυξη «κουλτούρας βιβλίου» και η εισαγωγή του βιβλίου στη ζωή μας. Στη γιορτή θα είναι διαθέσιμοι πάνω από 20.000 τόμοι βιβλίων (2.000 τίτλοι), ειδικού και γενικού ενδιαφέροντος (μυθιστορήματα, ιστορικά, παιδικά, φιλοσοφικά, εκπαιδευτικά κ.ά.), από Έλληνες, Κύπριους και ξένους συγγραφείς. Οι επισκέπτες θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν και να αγοράσουν βιβλία σε πολύ χαμηλές τιμές, που ξεκινούν μάλιστα από 1 ευρώ ή και μέχρι 80% έκπτωση. Την εκδήλωση θα πλαισιώσουν διάφορες εκδηλώσεις, όπως:

- *Ανάγνωση παραμυθιών
- *Παράσταση Καραγκιόζη
- *Διαδραστικές δραστηριότητες
- *Τραγούδι - Χορός
- *Face painting - Balloon creations
- *Ζωντανή μουσική
- *Live link του Ράδιο Πρώτο

Μέρος των καθαρών εσόδων που θα προκύψουν από τις πωλήσεις των βιβλίων θα διατεθεί για ενί-

σχυση του Πολυδύναμου Κέντρου Λευκωσίας. Την εκδήλωση στηρίζουν με τη φιλοξενία τους ο Δήμος Λευκωσίας και η Επιτροπή Ιερών Ναών Φανερωμένης. Και επειδή σε όλους αρέσουν τα ταξίδια, σας προσκαλούμε στο συγκεκριμένο, που θα μας ταξιδέψει σε χιλιάδες σελίδες και θα μας κάνει να ζήσουμε αμέτρητες εμπειρίες, προσφέροντας ταυτόχρονα και στους συνανθρώπους μας! Για περισσότερες πληροφορίες στο: https://www.facebook.com/events/481002662095762/481268625402499/?notif_t=admin_plan_mall_activity¬if_id=1465888895944934.

Μουσική // Από την Κερύνεια ως τα διόδια

Οκτώ ερμηνευτές δίνουν το «παρόν» τους την Παρασκευή, 24 Ιουνίου, στις 20:30 στο Σκαλί Αγλαντζιάς στη Λευκωσία, για να ερμηνεύσουν αγαπημένα τραγούδια, σε στίχους του Κύπριου δημιουργού της Αμερικής Πόλυ Κυριάκου, σε μια πρώτη παρουσίαση της δουλειάς του στην Κύπρο. Ερμηνεύουν: Παντελής Θελασσινός, Φωτεινή Βελεσιώτου, Ευρυδίκη, Αρετή Κετιμέ, Ελεάννα Ζαγκινούγλου, Ευτυχία Μητρίτσα, Άννα Χρυσάνθου και Μάρκος Γιώργατος. Ο Πόλυ Κυριάκου γεννήθηκε στη Λευκωσία, με καταγωγή από το χωριό Λαζανιά. Υπηρέτησε στη φιλαρμονική της Τεχνικής Σχολής Λευκωσίας και στη Φιλαρμονική της Εθνικής Φρουράς. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες στο Πάντειο Πανεπιστήμιο της Αθήνας. Στη συ-

νέχεια ταξίδεψε στη Νέα Υόρκη για μεταπτυχιακές σπουδές. Σήμερα είναι ένας πετυχημένος στιχουργός και ποιητής της διασποράς, ο οποίος τα τελευταία 34 χρόνια ζει στη Νέα Υόρκη. Στο βιογραφικό του καταγράφεται μια έντονη πολιτιστική δραστηριότητα στον χώρο της ομογένειας, από την εθελοντική του παρουσία στα δρώμενα της Κυπριακής Ομοσπονδίας Αμερικής, της Επιτροπής Justice for Cyprus Committee, των κοινωφελών ραδιοφώνων Cosmos FM και Aktina FM, έως τη δημιουργία του μη κερδοσκοπικού οργανισμού Ορφέας Ίδρυμα για την Ελληνική Μουσική και Τέχνη, έναν οργανισμό με στόχο τη διάδοση της ποιοτικής ελληνικής μουσικής στην Αμερική. Πώληση εισιτηρίων στο tickethour.com.cy.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Hans Magnus Enzensberger: «Αστρονομική κυριακάτικη κατήχηση»

Κατοπεύσεις // Η πρόσφατη μετάφραση ποιημάτων του στην ελληνική γλώσσα έρχεται να καλύψει το βιβλιογραφικό κενό, ενός εκ των πλέον δυναμικών και αμφιλεγόμενων Γερμανών δημιουργών

Πασιγνωστος στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό, μέσω του βιβλίου του «Το σύντομο καλοκαίρι της αναρχίας», μτφρ. Νίκος Δεληβοριάς, εκδ. Οδυσσέας, 1992, για το οποίο έχει γραφτεί πως «είναι σίγουρα η πιο ενδιαφέρουσα προσπάθεια υπέρβασης του καθαρού ντοκουμέντου. Η συζήτηση αν πρόκειται για μυθιστόρημα ή όχι είναι άσκοπη: από άποψη περιεχομένου και πλοκής υπερέρχει σαφώς αυτού που κυκλοφορεί σήμερα στην αγορά ως 'μυθιστόρημα'». Μέχρι πρότινος, ποιήματά του περιέχονται στους συλλογικούς τόμους, «Σύγχρονη γερμανόφωνη ποίηση», μτφρ. Αντώνης Τριφύλλης, εκδ. Γαβριηλίδης, 1983 και, «Γερμανόφωνη ποίηση», μτφρ. Σωτήρης Ε. Γυφτάκης, εκδ. Λεξίτυπον, 2009.

Δεν είναι υπερβολή να πούμε πως το άρτι αφιχθέν βιβλίο, του Hans Magnus Enzensberger, «Η ιστορία των νεφών και άλλα ποιήματα», μτφρ. Γιώργος Πρεβεδουράκης, εκδόσεις Πανοπτικών, Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2016, αποτελεί εκδοτικό γεγονός - τουλάχιστον για όλους όσους, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, ασχολούνται με την ποίηση. Κι είναι άξιο λόγου, και τονισμού, κι υπογραμμίσσεως, πώς ένας «γενναίος», ανεξάρτητος εκδοτικός οίκος της Θεσσαλονίκης προβαίνει σε μία τέτοια σημαντική έκδοση μεσούσης της αδυσώπητης οικονομικής κρίσης που μαστίζει, εδώ και μια 7ετία (κάτι μου θυμίζει αυτό), την Ελλάδα. Κάτι αδιανόητο για τους «τοπικούς κοπρίτες... του πραγματικού σώματος της Κύπρου», όπως περίπου (το άλλαξα λίγο, και το συνδέω «έστω αυθαίρετα» μ' αυτό που επιδιώκω) γράφει κι ο Μιχάλης Πιερής στο ποίημά του, «Σ' όνειρο η πατρίδα», που ξεροσταλιάζουν ζητιανεύοντας χορηγίες στους διαδρόμους πολιτιστικών και άλλων υπηρεσιών.

Ποιος είναι

Γεννημένος στις 11 Νοεμβρίου του 1929, σε μια μικρή κωμόπολη της Βαυαρίας, ο Χανς Μάγκνους Εντσενσμπεργκερ πέρασε το μεγαλύτερο μέρος των παιδικών και εφηβικών του χρόνων στην πόλη της Νυρεμβέργης. Σπούδασε Γερμανική Φιλολογία, Γλωσσολογία και Φιλοσοφία στο Φράιμπουργκ, στο Αμβούργο και στη Σορβόννη, ενώ σε ηλικία 26 ετών αναγορεύτηκε διδάκτορας με τη διατριβή του να επικεντρώνεται στο έργο και στις τεχνικές του Γερμανού Ρομαντικού Κλέμενς Μπρεντάνο.

Αμέσως μετά τον πόλεμο δραστηριοποιείται ως διερμηνέας και μπάφμαν για τη Βρετανική Αεροπορία, κερδίζοντας παράλληλα τα προς το ζην στη μαύρη αγορά (κάτι που ο ίδιος περιέγραψε ως «ένα ταχύρρυθμο σεμινάριο στους κανό-

νες του καπιταλισμού»). Για ένα σύντομο χρονικό διάστημα εργάζεται κι ως ραδιοφωνικός παραγωγός στη Στουτγκάρδη. Από τα τέλη της δεκαετίας του '50 και για μια εικοσαετία σχεδόν, ο Εντσενσμπεργκερ αλλάζει διαρκώς τόπους διαμονής (Μεξικό, Νορβηγία, Ιταλία, Ρωσία, Η.Π.Α., Κούβα), ενώ από το 1979 έως σήμερα κατοικεί μόνιμα στο Μόναχο, συνεχίζοντας με αμείωτη ένταση το δοκιμακό, εκδοτικό, πεζογραφικό και ποιητικό του έργο.

Το 1965 εκδίδει το ριζοσπαστικό περιοδικό «Kursbuch», το οποίο διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στο φοιτητικό γερμανικό κίνημα της εποχής, ενώ από το 1985 είναι ένας από τους κύριους ιδρυτές της εμβληματικής εκδοτικής σειράς «Die Andere Bibliothek», που πλέον αριθμεί πάνω από 250 τίτλους. Επίσης, από το 1980 διηύθυνε το περιοδικό «Transatlantic». Το έργο του έχει μεταφραστεί σε πάνω από 40 γλώσσες ενώ και ο ίδιος υπήρξε δεινός μεταφραστής, συστήνοντας από νωρίς στο γερμανικό κοινό ποιητές όπως ο Γουίλιαμ Κάρλος Γουίλλιαμς, ο Λαρς Γκούσταφσον και ο Φερνάντο Πεσόα. Αξιοσημείωτο ακόμα είναι πως μετέφρασε ο ίδιος έργα του στα Αγγλικά (η μακροσκελής ποιητική σύνθεση «Το Ναυάγιο του Τιτανικού» αποτελεί ίσως

το κορυφαίο παράδειγμα αυτής της δραστηριότητάς του).

Για το έργο του έχει τιμηθεί με πολυάριθμα βραβεία, όπως το βραβείο Γκέοργκ Μπύχνερ (1963), το βραβείο Χάινριχ Μπελ (1985), το βραβείο Χάινριχ Χάινε (1998), καθώς και το βραβείο Γκρίφιν, για το σύνολο του έργου του (2009).

Ήδη από το 1957, οπότε και εκδίδει την πρώτη του ποιητική συλλογή με τίτλο «Η Υπεράσπιση των Λύκων έναντι των Αμνών», ο Εντσενσμπεργκερ αναδεικνύεται ως μία από τις πλέον δυναμικές αλλά και αμφιλεγόμενες φωνές της μεταπολεμικής Γερμανίας. «Θα ήμουν απογοητευμένος αν με αντιμετώπιζαν με μια χλιαρή, καλοκάγαθη συγκατάβαση. Το γεγονός ότι ενίοτε καταφέρνω να απογοητεύω ακόμα και τους θαυμαστές μου είναι ένα δείγμα ζωτικότητας», θα δηλώσει αρκετές δεκαετίες αργότερα.

Η ιστορία των νεφών

Ο νεότερος, καλός, ποιητής και μεταφραστής Γιώργος Πρεβεδουράκης ανθολογεί ποιήματα του Εντσενσμπεργκερ από τις συλλογές του, «Μουσική του Μέλλοντος» (1991), «Κιόσκι» (1995), «Ελαφρότερα του Αέρα» (1999) και «Η ιστορία των Νεφών» (2003). Στο μεστό και ουσιαστικό νοημάτων και θέσεων «Σημείωμα του Μεταφραστή», ο Πρε-

βεδουράκης αναφέρει: «Θα μπορούσε κανείς να αντιτάξει (ίσως όχι εντελώς άδικα) πως τα ποιήματα που παρουσιάζονται σε αυτόν τον τόμο στερούνται της δραστηρικής αμεσότητας των νεανικών του γραπτών. Θα μπορούσε επίσης να ισχυριστεί, εντείνοντας την κριτική του, πως αρκετά από αυτά μοιάζουν με αποστάγματα δοκιμίων, με στοχασμούς διπλάδι που προκρίνουν το διανόημα και την εγκυφαλικότητα έναντι της ποιητικής-καλλιτεχνικής δημιουργίας. Ίσως πάλι, αν κάποιος παραμέριζε το περιεχόμενο, κι εστίαζε πρωτίτως στη μορφή της ποιητικής του, να ανακάλυπτε κάποιες εκλεκτικές συγγένειες με τον επίσης κορυφαίο Χιλιανό ποιητή Νικανόρ Πάρρα, τον πατριάρχη δηλαδή της αποκαλούμενης «αντιποίησης». Μέχρι και για έλλειψη "ιερότητας" θα μπορούσε να κατηγορήσει κανείς αυτόν τον εκθέσεως ανίερο κι αεικίνητο δημιουργό, αυτόν τον "σαμποτέρ της κατάθλιψής του" όπως ο ίδιος έχει αυτοχαρακτηριστεί. Κοντολογίς, θα μπορούσε κανείς να πει πολλά, να εγείρει πολλές ενστάσεις. Αυτή όμως δεν είναι κι η μοίρα των ποιητών που δεν επαναλαμβάνονται αέναα, που διαρκώς ρισκάρουν, αρνούμενοι να παραμείνουν ασφαλείς μέσα στο απαράλλαχτο και στεγανό πεδίο της οποίας κατορθωμένος εκφραστικότητα τους;».

Και υπερθεματίζοντας και ταυτόχρονα τονίζοντας εμφατικά, ο Πρεβεδουράκης, σ' αυτό το καθόλα άψογα (μεταφραστικά, τυπογραφικά) και σημαντικότερο βιβλίο: «Αιτούμενό μας είναι να υπενθυμίσουμε κάτι το αυτονόητο, που, όπως πολλά αυτονόητα στους καιρούς μας, οφείλει να υπενθυμίζεται: πως δηλαδή ο Εντσενσμπεργκερ είναι πρωτίτως και κυρίαρχα Ποιητής κι όχι ο ευπώλητος πεζογράφος για ορισμένους, ή ο ευσπόλητος κριτικός στοχαστής για άλλους».

Αστρονομική κυριακάτικη κατήχηση

Όταν η συζήτηση γυρνάει γύρω από τη μίζερια μας - λιμοί, σφαγές, δολοφονίες κ.λπ. - συμφωνούμε! Ένα σωστό τρεβιάδικο! Αλλά παρακαλώ επιτρέψτε μου, με κάθε ταπεινότητα να παρατηρήσω πως σε γενικές γραμμές βρεθήκαμε σ' έναν αρκετά ευνοϊκό πλανήτη, ένας ιδανικός ροδόκηπος σε σύγκριση με τον Ποσειδώνια (μείον 212 βαθμοί Κελσίου, άνεμοι που ξεπερνούν τα 1000 km/h χύρια που η ατμόσφαιρα είναι τήγκα στο μεθάνιο). Τα αναφέρω όλα αυτά απηλώς για να ξέρετε, πως υπάρχουν κι αήλιο τόποι αρκετά πιο άβροθοι απ' τον δικό μας. Αμήν.

www.simerini.com.cy

Σωτήρης Τριβιζάς: «Ελάσσονες ποιητές του Μεσοπολέμου»

Αναδιφήσεις // «Κι ο παγερός αγέρας σου με το βροχίσιο μύρο / πώς μου θυμίζουν, μες στην πένθιμη και μπλάβα αυτή βραδιά / το φάντασμα ενός θανάτου, που έχει απλωμένη την ποδιά / να μάσει ό,τι είναι γύρω...»

Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει τις εργασίες του ποιητή, δοκιμογράφου, μεταφραστή και ανθολόγου, Σωτήρη Τριβιζά (Κέρκυρα, 1960). Έχοντας «σκοτώσει» τον «φιλόλογο» μέσα του, έχει δώσει καλές ποιητικές συλλογές, εξαιρετα δοκίμια, σημαντικότερες μεταφράσεις Ιταλών ποιητών και πεζογράφων και σημιαύουσες-σημαιοφόρες ανθολογίες.

Μια από αυτές τις ανθολογίες είναι και το θέμα των «Περιθωριακών» αυτής της Κυριακής. Τον Νοέμβριο, λοιπόν, του 2015 κυκλοφόρησε απ' τις εκδόσεις Καστανιώτη το βιβλίο του, «Ελάσσονες ποιητές του Μεσοπολέμου», όπου -όπως πληροφορήθηκα κι από έναν πολύ αγαπητό μου φίλο ποιητή απ' τη Θεσσαλονίκη- προκάλεσε πλήθος θετικών έως διθυραμβικών σχολίων για την εκ νέου ανακάλυψη-παρουσίαση δημιουργών που πρώτα απ' όλα υπήρξαν άνθρωποι, ποιητές και πατριώτες «από πηγή», που λέει κι ο Οδυσσεύς Ελύτης αναφερόμενος -κάπου (βρείτε το)- στον Ίωνα Δραγούμη, σε μια σκοτεινή ιστορική περίοδο για τη μητροπολιτική Ελλάδα.

Οι ανθολογημένοι ποιητές

Άψογο το εισαγωγικό σημείωμα του Σωτήρη Τριβιζά, με τον τίτλο «Μια λυπτερή μπαλάντα», χωρίς φληναφήματα και άσκοπες φιλολογικές-στερφες φλυαρίες. Άψογο το «Επίμετρο», όπου ο ανθολόγος αποδελτιώνει κείμενα για τους ποιητές που περιέχονται στον τόμο. Άψογα και τα «Βιογραφικά σημειώματα», άψογες και σημαντικές οι «Πηγές».

«Μόνο για την Αγάπη...», ο Γιάννης Αηδονόπουλος (1916-1944), «Στη μεγάλη παγωνιά...» ο Πέτρος Α. Δήμας (1917-2005), «Εγώ είμαι τ' άνθος...», ο Μίνως Μ. Ζώτος (1905-1932), «Τραγούδια στα νερά...», ο Γιώργος Καρατζάς (1911-1948), «Οι στίχοι γράφονται με ταραχή...», ο Γιώργος Κοτζιούλας (1909-1956), «Μέσα στο μαύρο χάος ναυαγός...», ο Γ.Μ. Μυλωνογιάννης (1909-1954), «Άτονα τα χείλη...», ο Φώτος Πασχαλινός (1913-1943), «Από του αίματός μου τη μελάνη...», η Ανθούλα Σταθοπούλου-Βαφοπούλου (1908-1935), «Μια μυρωδιά θανάτου...», ο Γιάννης Χονδρογιάννης (1903-1987).

Σημειώνει ο κύριος Τριβιζάς: «Ωστόσο, στο έργο αυτών των ποιητών, που δεν πήραν θέση στην ιστορία, μπορούμε να ανιχνεύσουμε όλα τα χαρακτηριστικά της αυθεντικής ποιήσης: τη μουσικότητα του στίχου, την ένταση του βιώματος, τη γνησιότητα του αισθήματος, την πραγματική συγκίνηση. Είναι αλήθεια ότι το έργο τους, με τα συνηθισμένα μέτρα και σταθμά, δύσκολα θα μπορούσαμε να το χαρακτηρίσουμε μείζον ή σημαντικό. Είναι επίσης αλήθεια ότι το κλίμα της μελαγχολίας που καλλιεργούν

θεωρείται σήμερα ξεπερασμένο. Αν τύχει όμως ο αναγνώστης να κουραστεί από αυτό τον αδιάκοπο θρήνο, ας συλλογιστεί ότι στις περισσότερες περιπτώσεις αποδείχτηκε μάλλον δικαιολογημένος. Ο Γιάννης Αηδονόπουλος πέθανε είκοσι οκτώ ετών από τις στερήσεις της Κατοχής. Ο Μίνως Ζώτος έσβησε φυματικός στα είκοσι επτά του χρόνια. Στην ίδια ακριβώς ηλικία, και από την ίδια αιτία, πέθανε η πρώτη γυναίκα του Γιώργου Βαφοπούλου, η Ανθούλα Σταθοπούλου. Ο Φώτος Πασχαλινός εκτελέστηκε στα τριάντα του από τους Γερμανούς. Ο Γιώργος Καρατζάς υπέκυψε στα τριάντα έξι του χρόνια στην αρρώστια και στις καταχρήσεις. Από τις καταχρήσεις πέθανε και ο Γ.Μ. Μυλωνογιάννης σε ηλικία σαράντα πέντε ετών. Ο Γιώργος Κοτζιούλας προδόθηκε από την καρδιά του στα σαράντα επτά του χρόνια. Και μόνον δύο από τους ποιητές που ανθολογούνται εδώ, ο Πέτρος Δήμας και ο Γιάννης Χονδρογιάννης, ευτύχησαν να φτάσουν σε βαθιά γεράματα - και πρόλαβαν να δουν την εποχή να τους ξεπερνά και το έργο τους να λησμονείται».

Ο Φώτος Πασχαλινός

Μόλις άνοιξα το βιβλίο, σταμάτησα σ' αυτόν τον ποιητή που στίχοι του είναι και η πρόταξη του κειμένου τούτου. Εμμένω σ' αυτόν και σας μεταφέρω το βιογραφικό του σημείωμα: «Φιλολογικό ψευδώνυμο του Θεόδωρου Ζώρα. Γεν-

νήθηκε στον Πύργο Ηλείας και σπούδασε νομικά στην Αθήνα χωρίς να ολοκληρώσει τις σπουδές του. Τύπωσε την ποιητική συλλογή 'Επαρχιακά' (1937) και συνεργάστηκε με μερικά λογοτεχνικά περιοδικά. Μέλος του Κ.Κ.Ε. και στέλεχος του Ε.Α.Μ., συνελήφθη στην Κατοχή από τους Γερμανούς και εκτελέστηκε στην Πάτρα τον Δεκέμβριο του 1943. Η ανέκδοτη ποιητική συλλογή του 'Τριάντα ποιήματα', της οποίας είχε προαναγγείλει την έκδοση, μέχρι στιγμής λανθάνει».

Ψάχνοντας στη βιβλιοθήκη μου ανακάλυψα στον τόμο Κ' του περιοδικού «Νέα Εστία» (1936), ένα κειμενάκι του Πασχαλινού με τον τίτλο, «Η επαρχία και τα νέα ταλέντα». Η μεγαλύτερη, όμως, ανακάλυψη-αποκάλυψη προέκυψε μέσω του φίλου ποιητή Μιχάλη Πιερή. Στο βιβλίο του, «Ο χώρος και τα χρόνια του Τάκη Σινόπουλου, 1917-1981 -σχεδιάσμα βιο-εργογραφίας», εκδ. Ερμής, Αθήνα, 1988, και στη σελίδα 26 υπάρχει μια σπάνια φωτογραφία (την οποία, έστω και σε μέτρια σάρωση, δημοσιεύω) του Σινόπουλου (με σακάκι) με τον φίλο του Θεόδωρο Ζώρα (Φώτο Πασχαλινός), όπως αναγράφει στη λεζάντα ο Μ. Πιερής. Στη διπλανή σελίδα (σ. 27), ο Μ. Πιερής μεταφέρει τα λόγια του Σινόπουλου, από το προλόγιμά του σε ανάγνωση ποιημάτων του στην Ελληνοαμερικάνικη Ένωση το 1965: «Θα μου επιτρέψετε να σας αφηγηθώ τη μικρή ιστορία του δικού

μου Ελπίνορα. Ένα μεσημέρι, καλοκαίρι 1944, με φοβερό ήλιο και ζέστη, περνώντας μέσα από το πεδίο του Άρεως, κάθισα εξαντλημένος από την πείνα και την κούραση της κατοχής σ' ένα παγκάκι. Πρέπει να με είχε zalήσει πολύ ο ήλιος κι η εξάντληση. Ξαφνικά στον άσπρο μικρό δρόμο, μες στο φως, πέρασε μπροστά μου η φιγούρα ενός φίλου μου ποιητή που τον σκότωσαν οι Γερμανοί έπειτα από φριχτά βασανιστήρια στην Πάτρα το 1942 (= 1943). Ήταν ο Φώτος Πασχαλινός (= Θεόδωρος Ζώρας). Γυρίζοντας στο σπίτι μου έγραφα τον 'Ελπίνορα'. Αλλά εκείνο που για μένα είχε σημασία είναι πως το όραμα αυτό σφράγισε αποφασιστικά ένα μεγάλο μέρος, το μεγαλύτερο μέρος της ποίησής μου».

«Η ανώνυμη ιστορία»

Ο «μακρινός στρατοκόπος της εποχής εκείνης» Άγγελος Τερζάκης γράφει το άρθρο με τον τίτλο της παραγράφου, και το δημοσιεύει αρχικά στο «Βήμα», 18 Ιανουαρίου 1967 και εν συνεχεία στη «Νέα Εστία», τχ. 950, 1 Φεβρουαρίου 1967, σσ. 171-172. Ακούστε τον, πώς καταλήγει: «Μακάριοι είναι αυτοί που ήρθαν εκεί στα 1930 ν' αντικρύσουν, να διασύρουν με την εύκολη κριτική τους, τη δική μας αρνητική κοσμοθεωρία. Έρχονταν πίσω με τα καράβια του εξωτερικού, στυλβωμένοι, ατσάλωτοι, και είχαν μεγαλοαστοί: Δεν είχαν ποτέ τους αντικρύσει κανένα βιοτικό πρόβλημα- είχαν φιλοδοξίες, αξιώσεις, χωρίς να έχουν θητεία. Μας κατηγόρησαν για επαρχιακή μεμψιμοιρία και πεισιθάνατη κατ'ήθεια επειδή είταν ανύποτοι κι' επειδή όλα τους έταζαν πως θα περάσουν τη ζωή τους αβρόχοις ποσί. Θυμάμαι την αγανάκτησή μας. Έφεραν μια αισιοδοξία διατεταγμένη, μια ιδεολογία ανέξοδη, έναν εθνικισμό γεμάτων τουριστική γραφικότητα. Σ' εμάς, που ξενοχτούσαμε, χρόνια πριν στους δρόμους με στίχους του Καρυωτάκη στα χείλη μας, η εμφάνιση αυτή έκανε εντύπωση βλάσφημη. Αλλά την ιστορία τη γράφουν οι νικητές, και νικητές είναι οι επιζώντες. Ποιος είχε περισσότερες πιθανότητες να επιζήσει: οι ταλαιπωρημένοι ή οι ανέπαφοι;».

Αυτά και καλή σας εβδομάδα!

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Από κήπων δυνάμενοι

Ιστορίες αλλιώς // Από το Μεγαλείο του Λόγου στον Λόγο περί του Γαλλικού Μεγαλείου, στην τελετή έναρξης του EURO 2016

ΤΙΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Με εμφαστική υπερηφάνεια επέδειξαν οι Γάλλοι, στην τελετή έναρξης του EURO 2016, με την χωρομετρική διακόσμηση του χορτοτάπητα του γηπέδου Stade de France, την γεωμετρική συμμετρία του jardin à la française, τις λογοκρατικές, γεωμετρικές, καρτεσιανές αρχές των κήπων που αποθεώνονται στις Βερσαλλίες, το Vaux-le-Vicomte, και τα άλλα μεγάλα πάρκα των Παρισίων και της Γαλλίας. Ο γαλλικός λογοκρατικός κήπος, jardin à la française, που επεδείχθη πανηγυρικά με την χωροθετική διακόσμηση του γηπέδου, ήταν, οπωσδήποτε, μια δήλωση υπερήφανου εορτασμού του ενδόξου πολιτισμικού παρελθόντος της Γαλλίας ως πατρίδος ή μητρίδος του Διαφωτισμού, του L'Age des Lumières, στον 17ον αιώνα, της χειραφετητικής των ανθρώπων ανάδειξης των πρωτείων του ανθρωπίνου Λόγου, ενάντια στον σκοταδισμό της πίστης και υποταγής σε κάθε λογής αυθεντίες, εγκόσμιες και υπερκόσμιες. Παναπέι, βέβαια, μας το διεκήρυξε ο αντικληρικαλιστής Βολταίρος, στους γήινους εκπροσώπους της θείας αλήθειας... Η, της δύναμης κι εξουσίας των, διά του φοβήτρου αιώνιων τιμωριών σε Κολάσεις κι άλλα θεία «τέρατα», πώς τα είχε πει κι ο δικός μας Όμηρος.

Δήλωση υπερηφάνειας, λοιπόν, για το Μεγαλείο του Λόγου, ο λογοκρατικός κήπος στην τελετή έναρξης του EURO 2016: Η Γαλλία των Φώτων, L'Age des Lumières, κάτω από τους προβολείς του ποδοσφαίρου. Αλλά και λόγος για το Γαλλικό Μεγαλείο της (τότε) εποχής, αφού οι περίτεχνοι φορμαλιστικοί κήποι, που διαδόθηκαν με φθόνο και σε όλες τις μεγάλες Αulές των Βασιλείων της ηπειρωτικής Ευρώπης, διαφήμιζαν και τον πλούτο και το μεγαλείο των Γάλλων βασιλείων, για την τέρψη και δόξα των οποίων παρηγγέλλοντο οι «french formal gardens», όπως πλέον έμειναν γνωστοί. Με κείνο το «fort», κρίνουμε κι εμείς, να λογοπαίζει ανάμεσα στη γεωμετρική τελειότητα και τη λογοκρατική συμμετρία των σχεδιασμών των κήπων αλλά και την επικετα του μεγαλείου των βασιλέων κατόχων τους.

«Κηποτεχνική» τελειότητα

Το Μεγαλείο του Λόγου, λοιπόν, στην περίπλοκη αισθητική τελειότητα των γεωμετρικών σχεδιασμών του γαλλικού κήπου, στον χορτοτάπητα του Stade de France. Ο γαλλικός κήπος ή «κήπος à la française», jardin à la française, είναι το είδος των κήπων που βασισμένοι στην συμμετρία και τις αρχές της εφαρμογής - επιβολής της ανθρώπινης έλλογης τάξης στην φύση, με τους όρους της ρασιοναλιστικής more geometrico, αναδεικνύουν τις αρχές

του καρτεσιανού ορθολογισμού και της λογοκρατικής εμπιστοσύνης στην δύναμη του λόγου να διαμορφώσει στο πρότυπο λογοκρατικών κριτηρίων φύση και κοινωνία. Επιτομή του θεωρείται το πάρκο των Βερσαλλιών που σχεδιάστηκε τον 17ον αιώνα, τον αιώνα της επανάστασης του Διαφωτισμού, από τον αρχιτέκτονα κήπων André Le Nôtre για τον Louis XIV και που αντιγράφκε ευρέως από τις ευρωπαϊκές αυλές.

Είναι «διαφωτιστικό» (επιμένουμε στα λογοπαίγνια, εμείς) να προσεχθεί η σημαντική σχέση της αισθητικής, της σύνθεσης και της δημιουργίας των εμβληματικών κήπων με τον τρόπο σκέψης, την κύρια φιλοσοφία της εποχής των. Πιο συγκεκριμένα, και τούτο συνιστούσε και το μήνυμα της σχεδιαστικής πρότασης των Γάλλων πανηγυριστών στην τελετή έναρξης του Euro 2016 (κι αν το πρόσεξαν οι τηλεοπτικοί μας δημοσιογράφοι, θα φταίμε τότε εμείς που δεν τους προσέχαμε αρκούτσως) πώς ο γαλλικός τυποκρατικός κήπος (French formal garden) που διαφημίστηκε στο Stade de France αντιπαράβάλλεται στον έτε-

ρο πόλο του αγγλικού σχεδιασμού και αρχιτεκτονικής των εξωτερικών χώρων (English landscape garden) ως τοποσχεδιαστικές εκφράσεις των δύο φιλοσοφικών σχολών που συνέστησαν τον Διαφωτισμό ένηθεν κι εκείθεν της Μάγνης, στον 17ον και 18ον αιώνα, αντίστοιχα: την ηπειρωτική, γαλλοκεντρική λογοκρατία (rationalism) στον 17ον αιώνα και τον βρετανικό εμπειρισμό (empiricism) στον 18ον αιώνα, στο απότοκο κι επιτομή οι δεύτεροι, βρετανικοί φυσιοκρατικοί κήποι, και του ρομαντικού πνεύματος που εκφράστηκε, σαν επιτομή του, στον βρετανικό κήπο.

Παραπέμπουν οι ιδέες, στο κείμενο αυτό, στην επιστημονική προϋπόθεση ότι υφίσταται μια αμφίπλευρη διάδραση ανάμεσα στους τοποσχεδιαστικούς τύπους των κήπων και τον τρόπο σκέψης και δημιουργία των προσώπων και ανθρωπίνων ιδεών κι από την άλλη, ανάμεσα στις ανθρώπινες και πολιτισμικές, φιλοσοφικές και κοινωνικοπολιτικές ιδέες και τις σχεδιαστικές αρχές κι ιδέες ή μεταμορφώσεις στον σχεδιασμό των εμβληματικών μιας εποχής κήπων. Έτσι, η «φαινομενολο-

γική» ερμηνεία των κήπων και της αρχιτεκτονικής τοπίων συνιστά και μια ερμηνευτική πρόταση για την φιλοσοφική και κοινωνικο-πολιτική βάση για την εξέλιξη και σύνθεση των κήπων και της αρχιτεκτονικής των τοπίων από την αρχαιότητα ως σήμερα. Η ουσιαστική αυτή επιρροή των κρατουσών φιλοσοφικών εννοιών και κοινωνικών αντιλήψεων μιας εποχής συνιστά, ό,τι θα αποκαλούσαμε το genius loci, το πνεύμα του τόπου και των καιρών του. Το πνεύμα που εμφαστικά εόρταζαν και διαφήμιζαν για την Γαλλία του Διαφωτισμού του 17ου αιώνα οι γεωμετρικές κηπο-σχεδιαστικές συνθέσεις του Stade de France στην τελετή έναρξης του Euro 2016.

Η αναδυθείσα με τον Γάλλο Καρτέσιο φιλοσοφική σχολή της Λογοκρατίας συνδυαζόταν άριστα με τις κοινωνικο-πολιτικές ιδέες της απόλυτης δύναμης που συνδέονται με τον σχεδιασμό του γαλλικού τυποκρατικού κήπου. Επιστημολογικά, το φιλοσοφικό κίνημα της καρτεσιανής λογοκρατίας επιζητούσε να εύρει και διατυπώσει το απόλυτο θεμέλιο της γνώσης μέσα από την οποία το άτομο επιτυγχάνει μια τέλεια γνώση της φυσικής όπως και της κοινωνικής πραγματικότητας κι επίσης τον έλεγχο όμοια της φύσης όπως και των κοινωνικών συνθηκών. Η αισθητική κι οι σχεδιαστικές αρχές των κήπων της εποχής (που αναπαρήγαγε το γήπεδο της έναρξης του Euro 2016 - συγκεκριμένα εδώ, του κήπου των Βερσαλλιών) εκφράζουν αυτήν ακριβώς την επιστημική αισιοδοξία στις μαθηματικές κι οργανωτικές - κτηπικές απέναντι σε φύση και κοινωνία και de facto σε όλον τον κόσμο - δυνάμεις του λόγου - και των προνομιούχων ταγών του. Οι συνθετικές αρχές των γαλλικών τυποκρατικών - λογοκρατικών κήπων έκαναν αφειδώλευτη χρήση

όλων των μαθηματικών κανονικότητων, των κανόνων της προοπτικής και των παιχνιδιών με τα tromp-d'oeil της προοπτικής και συχνά επινοούσαν έξυπνες γεωμετρικές παρεμβάσεις στην κηποτεχνία και τους τοπογραφικούς σχεδιασμούς τους.

Ο Φιλοσοφικός Λόγος του (πολιτικού) Μεγαλείου στον γαλλικό κήπο

Ο γεωμετρικά σχεδιασμένος γαλλικός κήπος εξέφραζε κι ήταν σύμβολο της απόλυτης δύναμης του μονάρχη. Προσωπικό φέουδο του Βασιλέως Ηλίου, ο κήπος στις Versailles είναι παραστατικός κι αντιπροσωπεύει την πολιτική φιλοσοφία του Hobbes - που απογοητευμένος από την τραγική μοίρα του αποκεφαλισμένου Καρόλου Ι στην Βρετανία εγκαταστάθηκε στην Γαλλία για να γίνει ο πιο αντιπροσωπευτικός φιλόσοφος της απόλυτης εξουσίας του μονάρχη - ότι το κράτος είναι μια αυστηρά οργανωμένη ενότητα που συνίσταται σε απόλυτα υποταγμένα στις πολιτικές αρχές - γραμμές πολιτικά υποκείμενα, ακριβώς όπως ο γαλλικός τυποκρατικός κήπος, είναι μια αυστηρά, σε απόλυτη γεωμετρική συμμετρία οργανωμένη ενότητα υποταγμένων και δαμασμένων φυσικών στοιχείων. Συναντώνται εδώ η απόλυτη βούληση του μονάρχη με την εκτελεστικά απόλυτη σχεδιαστική γεωμετρία του σχεδιαστού του κήπου, βασιλείς και απόλυτοι μονάρχες και οι δύο επί του φυσικών όπως και των ανθρωπίνων αγαθών. Ο κήπος των Βερσαλλιών, μας εξηγεί στο εφέτος εκδοθέν βιβλίο του για την εξέλιξη των ευρωπαϊκών κήπων ο Travis Elborough (A Walk in the Park: The Life and Times of a People's Institution, Jonathan Cape 2016), ήταν αρχιτεκτονημένος στον άξονα του υπνοδωματίου του Λουδοβίκου, και μικρομανατζαρισμένος στα γούστα του: οι κοντινές στο παλάτι του κρήνες έτρεχαν συνέχεια, ενώ οι πιο μακρινές άνοιγαν από υπηρέτες που έτρεχαν να προλάβουν κι υπηρετήσουν τον περίπατό του.

Πιο αντιπροσωπευτικοί για την απόλυτη κεντρική εξουσία σε γραμμές του τελείως γεωμετρικά δομημένου τεράστιου χώρου, που περιβάλλει το δεσπότη παλάτι, ήταν οι κήποι του Vaux-le-Vicomte: ένας απέραντος χώρος που εκτείνεται σε όλο το σύμπαν, όπως κι η φιλόδοξη δύναμη του μονάρχη.

Ενδεικτικά, τον είχε κτίσει ο υπουργός οικονομικών του Λουδοβίκου, ο Fouquet. Του κόστισε την φυλακιστή του όταν το ζήληψε ο Βασιλέας Ηλίου κι αποφάσισε να ανατέλλει από εκεί.

Πάλι καλά. Όταν ο Ερρίκος ο 8ος ζήληψε το Hampton Court του Καρδιναλίου Woosley, ο τελευταίος έχασε το κεφάλι του στον Πύργο του Λονδίνου.

Δεν είχε προλάβει τον βρετανικό φιλελευθερισμό του Locke, και τους αντίστοιχους εμπειριοκρατικούς του κήπους.

Αντίδοτα στην Γκρίνια

Σύντομες Ιστορίες // Όταν δημιουργείς με εντιμότητα και πάθος, χαίρεσαι και τη δημιουργικότητα του άλλου, μπαίνεις στην αλληλοπεριχώρηση, πάει να πει πας στον δικό του οντά και αυτός στον δικό σου, τον δεξιώνεσαι και σε δεξιώνεται, παίρνει από σένα κι εσύ παίρνεις απ' αυτόν, χωρίς κανένας σας να αισθάνεται απειλημένος, λειψός, υποδεέστερος, δεύτερος

Φωτογραφία © Μαρίλη Ζάρκου

Νύξεις

Γράφει η Patti Smith: «Είχα βρει παρηγοριά στον Αρθούρο Ρεμπό, τον οποίο είχα πετύχει σε ένα υπαίθριο βιβλιοπωλείο απέναντι από ένα σταθμό λεωφορείων στη Φιλαδέλφεια όταν ήμουν δεκάξι χρονώ. Το περήφανο και αλαζονικό βλέμμα του έφτασε στο δικό μου από το εξώφυλλο των "Εκλάμψεων". Κατείχε μια ασεβή διάνοια που με διήγειρε και τον υποδέχτηκα στη ζωή μου ως συμπατριώτη, συγγενή, ακόμα και μουσικό εραστή. Καθώς δεν είχα τα ενενήντα εννιά σεντς που κόστιζε το βιβλίο, το σούφρωσα» («Πάτι και Ρόμπερτ», μτφρ. Αλέξης Καλοφωλιάς, εκδ. Κέδρος).

Η σημερινή Αθήνα, βρομότοπος και όαση, σκουπιδαριό και αλπαριό μαζί, καλλιτεχνικό εργαστήρι και αποθήκη υλικού για μέλλουσες χρήσεις και για τωρινούς πειραματισμούς, να ποιο είναι το ποιητικό κέντρο στη σύνθεση του Κυριάκου Χαρίτου «Το Επί Ματαίω» (εκδ. Κέδρος). Η χθαμαλή, खुδαία αλλά και στίλβουσα και ελπιδοφόρα, πραγματική πραγματικότητα, το καταγώγιο της καταγωγής μας, η κυοφορούσα εκπλήξεις καθημερινότητα μας. Γράφει ο Κυριάκος Χαρίτος: «Βάδισε πλάι μου εν φωτιά και εν γαλήνη / και θα σου δώσω εγώ κυβέρνηση / θα σου δώσω εγώ φονιάδες δορυφορικούς / γραβάτες όπλα μέσα στη μασχάλη / μουσκεύοντας στο μίσος και στο μίσος / Θα σου δώσω μικρόφωνα να μιλάς / Ανθρωπε / Και πόλεις νεκρικές της επαρχίας / να εγκαινιάσεις ντισκοτέκ και ζαχαροπλαστεία».

Λέει η υπέροχη Laurie Anderson συνομιλώντας με τον Θεωδωρή Αντωνόπουλο στη Lifo: «Αυτήν τη στιγμή γράφω πολύ. Θα πρέπει να δω προς τα πού θα πάει, γιατί άλλοτε εξελίσσεται σε βιβλίο, άλλοτε σε ταινία, μερικές φορές πάλι μπορεί να γίνει ένας πίνακας. Πρόκειται για περιπέτεια, δεν ξεκινάω πάντα κάτι γνωρίζοντας τι θα το κάνω. Μπορεί να είναι μια παρόρμηση, να προσπαθώ απλώς να βρω έναν δρόμο. Πρέπει να εμπιστευτείται κανείς το ένστικτό του και μαθαίνω, επιτέλους, να το κάνω αυτό, έστω και προς το τέλος της ζωής μου!».

Πολλοί στο ζόρι και στην πίεση αντιδρούν με την γκρίνια. «Το εθνικό μας σπορ είναι η γκρίνια», είπε με την έμπλην χιούμορ σοφία του ο ηδύτατος Αργύρης Μπακιρτζής στην εναρκτήρια γιορτή του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου και σ' ένα κοινό φίλων, ανθρώπων που σχεδόν όλοι γνωρίζομασταν, σχεδόν όλοι έχουμε βάλει ένα λιθαράκι για να στηθεί το κονάκι της Τέχνης στη μεταπολιτευτική φάση. Ηθοποιοί, σκηνοθέτες, εικαστικοί, μουσικοί, συγγραφείς, μηχανικοί ήκου, θεατράνθρωποι, ποιητές, όλοι εκεί να γιορτάζουν, και, κυρίως, να σκέφτονται πώς θα ανάψουν κι άλλα κεράκια στο δάσος - έτσι είχε ορίσει την ποίηση ο Allen Ginsberg (και φέτος συμπληρώνονται ενενήντα χρόνια από τη γέννηση αυτού του υπερδραστήριου βάρδου): ένα κεράκι στο δάσος, να τι είναι η ποίηση, η δημιουργικότητα. Όταν δημιουργείς με εντιμότητα και πάθος, χαίρεσαι και τη δημιουργικότητα του άλλου, μπαίνεις στην αλληλοπεριχώρηση, πάει να πει πας στον δικό του οντά και αυτός στον δικό σου, τον δεξιώνεσαι και σε δεξιώνεται, παίρνει από σένα κι εσύ παίρνεις απ' αυτόν, χωρίς κανένας σας να αισθάνεται απειλημένος, λειψός, υποδεέστερος, δεύτερος.

Μια εντυπωσιακά μαζική άθλια τάση στην εποχή μας είναι το *πέσιμο διά της γκρίνιας* σε δημιουργούς που δίνουν το είναι τους, που προσφέρουντα

για να μας προσφέρουν, που με λογισμό και μ' όνειρο ανανεώνουν την Τέχνη ή επαναφέρουν λησμονημένα τιμαλφή της Τέχνης για να ξαναπάσουμε αμπάριζα και να εκκινήσουμε εκ νέου για καινοτομίες που θα πάνε μπροστά την Τέχνη. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ιδίως το Facebook, ευνοούν αυτό το *πέσιμο διά της γκρίνιας* καθόσον ο πάσα ένας ξεστομίζει ό,τι θέλει και όποτε θέλει ταχύτητα και χωρίς να καταβάλει το παραμικρό τίμημα - γίνεται τιμητής άνευ τιμήματος, σα να λέμε. Και (νομίζει ότι) δημιουργεί εντυπώσεις. Αγνοεί ότι η γκρίνια είναι αντιδημιουργική και γυρίζει πάντα, σαν μπουμερανγκ, και κοπανάει τον γκρινιάρη, τον στέλνει ακόμα πιο βαθιά στο λαγύμι της κοινωνικής απομόνωσής του, ή σε μια παρέα εξίσου γκρινιάρηδων, χαιρέκακων, ζηλόφθονων. Ο γκρινιάρης χτυπάει πάντα λάθος πόρτα. Αλλά και πάλι, ακόμα και η λάθος πόρτα σπώνως ανοίγει.

Στην εναρκτήρια γιορτή του Φεστιβάλ, οι βελούδινα ρομαντικοί παιχνιδάδες Χειμερινοί Κολυμβητές, αρχικά, και αμέσως μετά η εμπρηστική Ματούλα Ζαμάνη και η μπάντα της, μας πρόσφεραν ένα τρίωρο αντίδοτο στην γκρίνια. Έπαιξαν μουσική, άδολα, γενναίοψυχα, προσφερτικά. Οι μουσικοί που πλαισίωσαν τον Μπακιρτζή και τη Ζαμάνη είναι βαφτισμένοι στα νάματα της δημιουργικότητας, παίζουν με την ψυχή τους και με τις συσσωρευμένες γνώσεις τους μαζί. Ο Διονύσιος Ρούσ-

σος στην κιθάρα, ο Μιχάλης Σιγανίδης στο μπάσο, ο Κώστας Βόμβολος στο ακορντεόν, ο Σπύρος Μοσχούτης στα ντραμς, ο Θάνος Σταυρίδης στα πλήκτρα, και όλοι οι άλλοι, έδειξαν πώς να στέλνεις την γκρίνια στα θυμαράκια και να εμμένεις στις έμμενες εμμονές σου με προσήλωση και αγάπη.

Το *πέσιμο διά της γκρίνιας* είναι ένας ιός που εντέλει μολύνει τον ίδιο τον γκρινιάρη. Ο οποίος, όταν αρχίσει να ξηλώνεται η κάλτσα και να πέφτουν βροχή οι αντιδράσεις στο *πέσιμο διά της γκρίνιας*, το οποίο συνήθως το σάχνει έτσι που να μοιάζει με αποκαλυπτική καταγγελία ή με καταγγελτική αποκάλυψη, ανακρούει πρύμναν, κάνει την πάπια, ζαρώνει, και με μισοκακόμοιρο ύφος ψελλίζει διάφορα ασυνάρτητα, ότι τάχατες έκανε χιούμορ, ότι απλώς λέει την άποψή του (ενώ είχε πασχίσει να διασύρει και να σπλώσει), ότι δεν ζητάει παρά μονάχα μια μικρή γωνίτσα στον δημόσιο χώρο για να εκφράσει μια γνώμη, βρε αδερφέ (ενώ είχε μετέλθει λέξεων ρυπαρών και χαρακτηρισμών βαρύτατων, π.χ.: «Ό,τι γράφτηκε από θνασ' και κάτω ο Χαρούλης το βάζει στο στόμα του. Μια εθνική τής... λεβέντικης κλαψομ*****ς βρίσκει χώρο στα προγράμματά του, στα οποία ανακατεύονται ψευτορόκ με σκυλοκρητικό και ζοφλημένο έντεχνο. Μαύρη πέτρα κύλησε, τη ζωή την ξύπνησε"... Αμ δε. Κοιμάται, ακόμη, τον ύπνο του δικαίου και του αδικού μαζί»).

Θυμάμαι, στη δεκαετία του 1980, τον τιμητή Αργύρη Ζήλο (έναν συμπαθέστατο, κατά τα άλλα, κύριο) να ρίχνει γερό *πέσιμο διά της γκρίνιας* στον μέγιστο Bob Dylan. Να κατηγορεί, ο Ζήλος, τον Dylan ότι ξέπεσε, ότι ξεπουλήθηκε, ότι ξενέρωσε, ότι ξέφτισε. Ότι είναι απατεώνας! Του απάντησε δρόντως ο αείμνηστος Τάσος Φαληρέας: «Ζήλος: ο Έλληνας Τσε/ Ανήκει στην επαναστατική οργάνωση της ΟΤΟΕ/ Πρώτος στην κατανάλωση σαμπουάν/ 35 χρονών - μεσόκοπος - κοντόχοντρος - ψωμωμένος/ Επαναστατικός συλλέκτης δίσκων/ Κοιμάται ωρίς/ Δεν πίνει - δεν καπνίζει/ Έφερε το ροκ στην Ελλάδα δέκα χρόνια αφότου είχε έρθει». Και πιο κάτω: «Ο Dylan κατέρρευσε. Η τρομερή και αποφασιστική φυσιογνωμία του Ζήλου τού 'δωσε να καταλάβει ότι η απάτη δεν μπορούσε να συνεχιστεί. Τώρα ήξερε. Το άγριο αυτό πρόσωπο τα 'λεγε όλα. Είχε να κάνει μ' έναν πάνθηρα, έναν ξανθό τίγρη, έτοιμο να τον σπαράξει. Όπως είχε σπαράξει και τους άλλους απατεώνες, τον Lennon, τον Morrison, τον Marley, τον Σαββόπουλο».

Ο γκρινιάρης κι ο ζηλιάρης δεν χαίρονται ούτε τον πρώτο χρόνο. Δεν χαίρονται ποτέ. Η χαρά, όπως και η διαλεκτική, δεν τους έχει δοθεί. Τους έχει γυρίσει την πλάτη η χαρά κι έχει πάει να τα πει και να τα πει με τα Κεφάλια Κεφάλια.

Αθήνα
16 Ιουνίου 2016

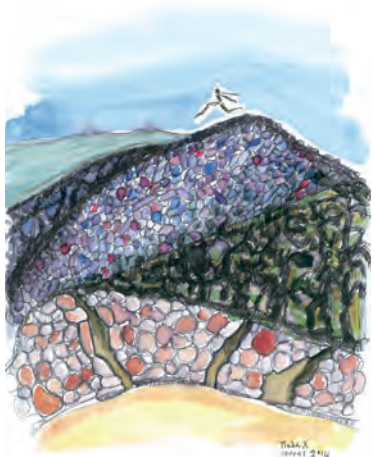
Μαύρο περιβραχιόνιο (Μαραθώνιος Βοστώνης)

Έλεγα να τρέξω με μαύρο περιβραχιόνιο
στους προσεχείς αγώνες
ως ένδειξη πένθους,
μα κάτι μέσα μου φωνάζει:
«Μην είσαι τόσο υποκριτής.
Συνέχισε να τρέχεις χαμογελώντας,
ως ανάωμα σε κάθε είδους τρομοκρατία».

Είναι τέχνη να τρέχεις

Είναι τέχνη να τρέχεις,
όπως το να αγαπάς, να ερωτεύεσαι,
να πέφτεις, να σηκώνεσαι,
να συγχωρείς, να ταπεινώνεσαι.
Γιατί η ευτυχία είναι επιλογή,
που βρίσκεται σε κίνηση.

Σαν αγγελιαφόρος

Σε είδα να τρέχεις
σαν αγγελιαφόρος
στο δρόμο που ενώνει γη και ουρανό,
εκεί στη γραμμή του ορίζοντα.
Σε είδα να τρέχεις, αφήνοντας
μια ρωγμή στο χρόνο,
μια ρωγμή στον πόνο
και μια ελπίδα
ότι το αδύνατο
μπορεί να γίνει δυνατό.

Κουνήσου

Συνέντευξη // Το «Ηδύφωνο» συνομίλησε με
Κώστα Πατίσιο για την καλλιτεχνική συνεργασία

ΜΑΡΙΑ ΜΗΝΑ

Μια ζωή στο τρέξιμο, έτσι δεν είναι; Έλα όμως που κάποιες φορές χρειάζεται να κάνει κανείς ένα διάλειμμα απ' το τρεχαλητό, κι αυτό αρκεί για να συναντήσει ανθρώπους που θα του υπομνήσουν τη σημασία του να παίρνει, πού και πού, μιαν ανάσα. Ανθρώπους που, με τη σειρά τους, τρέχουν κι αυτοί. Μόνο που εν προκειμένω... κυριολεκτούμε - η εικαστικός Πόλα Χατζήπαπα και ο συγγραφέας Κώστας Πατίσιος τρέχουν: σε μαραθωνίους, ορεινούς και παραθαλάσσιους δρόμους, στις γειτονιές του άστεως, στα όνειρά τους.

Τους συναντήσαμε τυχαία ένα βράδυ του προηγούμενου μήνα. Από τις πρώτες πληροφορίες που ανταλλάξαμε, μονοπόλησαν το αμοιβαίο ενδιαφέρον μας οι λέξεις «τρέξιμο», «δρομείς». Και κοντά σ' αυτές τις λέξεις, ή μάλλον αφεδιάλυτα απ' αυτές, η «δημιουργία».

Αυτή η ζείδωρη, λοιπόν, συνήθεια της Πόλας και του Κώστα, το τρέξιμο μεγάλων αποστάσεων, μετατράπηκε αβίαστα σε ένα καλλιτεχνικό αλισβερίσι, αποτέλεσμα του οποίου ήταν το βιβλίο «Κουνήσου μούχλα» (εκδόσεις Αρμίδα, 2014). Ο Κώστας έγραψε τα κείμενα και η Πόλα φιλοτέχνησε τους πίνακες που το κοσμούν: όλα αφορούνται, «εκκινούν» από και αφορούν το τρέξιμο, σε έναν ιδιόζοντα «δρομικό» διάλογο.

Ποια υπήρξε η αφορμή για τη δημιουργική σύμπραξή σας, που οδήγησε στο βιβλίο «Κουνήσου μούχλα»;

Πόλα Χατζήπαπα: Ως δημιουργοί και οι δύο, ο Κώστας με το γράψιμο-ποίηση και εγώ με το σχέδιο/ζωγραφική, αναπόφευκτα προβαίναμε συχνά-πυκνά ή και αραιά σε δημιουργίες από τα τροχάδια, τις προπονήσεις, τους αγώνες: ο Κώστας με το βιβλίο του «Δρόμου δρώμενα» κι εγώ με έκθεση ζωγραφικής «Αποτυπώσεις», στην οποία χρησιμοποίησα το αποτύπωμα του ποδιού συμβολικά για τα πολλά «ταξίδια» μου μέσα από το τρέξιμο, εσωτερικά και εξωτερικά... Αυτά έγιναν πριν από το «Κουνήσου μούχλα» και πριν από την ιδέα της συνεργασίας/διαλόγου μας.

Κώστας Πατίσιος: Με την Πόλα γνωρίζομαστε εδώ και είκοσι πέντε, περίπου, χρόνια, ενώ τα τελευταία τέσσερα-πέντε είμαστε και πολύ καλοί φίλοι. Η δημιουργία του βιβλίου ήταν ένας διάλογος που απόλαυσα και απολαμβάνω, γιατί το ταξίδι του συνεχίζεται μέσα από τους αναγνώστες και τα σχόλια που

παίρνουμε.

Πώς, λοιπόν, ξεκίνησε ακριβώς αυτή η διαδικασία;

Κ.Π. Όλα άρχισαν όταν ζήτησα από την Πόλα να «παντρέψει» ένα σκίτσο της, που είδα σε σελίδα κοινωνικής δικτύωσης, με ένα δικό μου ποίημα, που μόλις είχα γράψει με θέμα το τρέξιμο.

Π.Χ. Ακριβώς. Ένα ηλιόλουστο πρωινό, πήγα για τρέξιμο στη θάλασσα. Εκείνο το παιχνίδι με το κύμα, μπρος-πίσω, πάνω-κάτω, κάνοντας κύκλους, είχε ως αποτέλεσμα να σχεδιάσω το βράδυ ένα σκίτσο -σε κιτρινωμένο πια χαρτί- μία απλή παιχνιδιάρικη γραμμή με κύκλους και καμπύλες. Το ανέρτησα, λοιπόν, στο Facebook και το είδε ο Κώστας, που σκέφτηκε ότι ταιριάζει στις σκέψεις του.

Κ.Π. Αντανάκλωσε ακριβώς την απορία μου: Αν τα πόδια είχαν πινέλα, τι σχήματα, άραγε, θα έβγαιναν; Ήταν, έτσι, το «πάντρεμα» των δύο δημιουργιών μας μία όμορφη σύμπτωση δύο «δρομικών-δημιουργών». Για τους επόμενους δέκα μήνες, λοιπόν, συνομιλούσαμε ζωγραφίζοντας και γράφοντας...

Ποια η ανταπόκριση του κόσμου σε αυτό το πρωτότυπο εγχείρημα;

Π.Χ. Οι φίλοι και οι δρομείς μάς παρότρυναν να εκδώσουμε αυτό το έργο. Κάθε φορά που «παντρεύαμε» ένα σχέδιο κι ένα ποίημα, το μοιραζόμασταν στο Facebook, ή στο μπλογκ του Κώστα, και η ανατροφοδότηση που λαμβάναμε ήταν πολύ θετική.

Κ.Π. Διείδαν την προοπτική οι φίλοι,

Φωτογραφία: Φοίβος Μιχαήλ

που «έβλεπαν» το βιβλίο, πριν να το «δούμε» κι εμείς.

Νιώθετε ότι κάνατε κάτι πρωτότυπο;

Κ.Π. Είναι, αναμφίβολα, πρωτότυπος αυτός ο διάλογος, ειδικά στο κομμάτι που αφορά την καλλιτεχνική συνομιλία μεταξύ δύο δρομικών.

Έχετε υπόψη σας αντίστοιχες συμπτώσεις στο εξωτερικό;

Κ.Π. Εξ όσων γνωρίζουμε όχι. Εξού και προβήκαμε στη μετάφραση στα Αγγλικά του βιβλίου (σ.σ. «Art on the run»), ώστε να είναι ευκολότερα προσβάσιμο στο ευρύτερο κοινό.

Υπάρχουν σχέδια για μια επόμενη, διαφορετικής ίσως φύσεως, συν-δημιουργία;

Π.Χ. Δεν ξέρουμε ακόμη! Το «Κουνήσου μούχλα» προέκυψε εντελώς αυθόρμητα. Και στους δύο μας δεν ταιριάζουν τα τεχνητά, τα εμπρόθετα.

Κ.Π. Δεν μας «βγαίνουν», άλλωστε, οι προκατασκευασμένες συνταγές. Λειτουργούμε καλύτερα στη βάση του μη τεχνητού. Ξέρεις, έχει σημασία να μην είναι επιτηδευμένο κάτι, να αγαπάς αυτό που βγαίνει αυθόρμητα.

Θα σας ενδιέφερε η ιδέα ενός πρότζεκτ «εν ταυτώ»; Με άλλα λόγια, η δημιουργία ενός έργου ακριβώς την ώρα που τρέχετε;

Π.Χ. Είναι ενδιαφέρον αυτό που λες. Στην έκθεση μου «Αποτυπώματα» αρκετοί πίνακες είχαν ξεκινήσει από αντικείμενα που έβρισκα στους δρόμους των

www.simerini.com.cy

ΜΟΥ, ΜΟΥΧΛΑ

την εικαστικό Πόλα Χατζήπαπα και τον συγγραφέα
α τους και τους αγώνες δρόμου, στο χαρτί ή στη ζωή

προπονήσεων, π.χ. φύλλα, χαρτί, κομμάτια μέταλλο, κομμάτια ρούχο. Επίσης βουτούσα την πατούσα του ποδιού μου σε μπογιά για να αφήσω το αποτύπωμά μου στον καμβά ή σε χαρτί...

Τρέχουμε, φιλοτεχνούμε, ζωγραφίζουμε, γράφουμε. Είναι όλα ένας αγώνας δρόμου;

Κ.Π. Το τρέξιμο ήταν η αφορμή για να διαμορφωθώ ως άνθρωπος όπως είμαι σήμερα, και να νιώθω καλά με αυτό που είμαι. Με οριοθέτησε, μου οργάνωσε τη ζωή, νεαρό με κράτησε μακριά από τους κινδύνους που μπορεί να βρει στον δρόμο του ο κάθε έφηβος. Τρέχουμε, ζούμε, δημιουργούμε, γιατί μόνο έτσι μπορούμε να πάμε λίγο παρά πέρα από εκεί που μας πάει η ζωή, μόνο έτσι μπορεί να υπάρχει μια συνέχεια. Ξεκίνησα να τρέχω περίπου στα δεκαπέντε μου και για τριάντα χρόνια συνεχίζω να τρέχω σχεδόν καθημερινά. Ναι, είναι όλα ένας αγώνας δρόμου, ένας αγώνας δρόμου αντοχής.

«Art on the run» και «Δρόμου δρώμενα», παράλληλα. Θα μπορούσατε να ορίσετε το καλλιτεχνικό έργο σας χωρίς να υπεισέρχεται σε αυτό, σε οποιαδήποτε έκφασή του, το τρέξιμο;

Π.Χ. Θα σου πω κάτι λίγο ιδιόμορφο: αν και το τρέξιμο είναι μες στη ζωή μου για περισσότερο από είκοσι πέντε χρόνια -όσα περίπου ζωγραφίζω-, κρατούσα αυτά τα δύο ενδιαφέροντα/ενασχολήσεις/πάθη της καθημερινότητάς μου ξεχωριστά για πολύ καιρό. Δηλαδή, για παρά-

δειγμα, οι περισσότεροι φίλοι/συνάδελφοι ζωγράφοι δεν γνώριζαν ότι έτρεχα σχεδόν καθημερινά πριν μπω στο στούντιο. Και το αντίστροφο: οι φίλοι δρομείς δεν γνώριζαν ότι ήμουν ζωγράφος! Βέβαια, ξέρεις, πριν από 15-18 χρόνια δεν ήταν τόσο δημοφιλές το τρέξιμο, όπως τόσο όμορφα έχει γίνει την τελευταία πενταετία, και επειδή δεν ήμουν αθλήτρια σε σύλλογο, ήταν όντως κάτι το μοναχικό και περίεργο. Τώρα σπάνια πια πάμε για προπόνηση και δεν βλέπουμε άλλους να τρέχουν! Γι' αυτό ίσως και τότε το κρατούσα σαν το «μυστικό» μου.

Από το 2010 περίπου και εντεύθεν, αναπόφευκτα έσμιξε το τρέξιμο με τη ζωγραφική: πολλά σχέδια και πίνακες αρχισαν να βγαίνουν από εμπειρίες από το τρέξιμο. Κυρίως όταν ξεκίνησα να τρέχω στο βουνό και σε μονοπάτια της φύσης πιο μεγάλες αποστάσεις. Εκτοτε το τρέξιμο έγινε το ίδιο δημιουργική έκφραση, ίσως πιο συνειδητή τώρα. Πάντα, βέβαια, είχα ιδέες, διαλόγους, έλυνα προβληματισμούς, λάμβανα αποφάσεις, αλλά πλέον, δεν το έκρυβα από κανένα!
Κ.Π. Τα «Art on the run» (ο.σ. είναι ο αγγλικός τίτλος του «Κουνήσου μούχλα») και «Δρόμου δρώμενα» έχουν ως αντικείμενο το τρέξιμο, οπότε, αναμφίβολα, δεν θα μπορούσε να μην υπεισέρχεται σε αυτά, σε οποιαδήποτε έκφασή του, το τρέξιμο. Ωστόσο, ακόμα και το πρώτο μου βιβλίο «Είναι μέρες που αναπνέω τη σωστή τους» (εκδόσεις Αρμίδα, 2011), που περιέχει ποιήματα και διηγήματα

που δεν έχουν να κάνουν με το τρέξιμο, δεν θα γραφόταν αν δεν έτρεχα. Όταν τρέχω αισθάνομαι πως γίνομαι ένας άλλος άνθρωπος, καθαρίζει ο οργανισμός και το μυαλό - άλλωστε οι μαραθωνοδρόμοι τρέχουν πολλά χιλιόμετρα μόνοι τους, μαθαίνοντας να έχουν υπομονή. Κάπου εκεί κατεβαίνουν κι οι ιδέες για ποίηση και διηγήματα!

Δεν τρέχουμε λοιπόν για να ξεφεύγουμε από κάπου.

Π.Χ. Όχι αναγκαστικά. Ο καθένας έχει τους λόγους του. Δεν ξεφεύγουμε - συναντιόμαστε με πράγματα του έξω χώρου, του εαυτού μας. Γίνονται συναντήσεις συναισθηματικές, των αναμνήσεων, σκέψεις για το μέλλον, λύσεις της καθημερινότητας, ή απλώς, τρέχουμε δίχως να σκεφτόμαστε κάτι, νιώθοντας ωραία με το Είναι μας.

Κ.Π. Είναι ένας κύκλος που γίνεται, η ψυχή με τα πόδια, και ανατροφοδοτούν το ένα το άλλο. Είναι μια επανάσταση της ψυχής, που ξεκινά από τα πόδια.

«Το τρέξιμο είναι μία παγκόσμια γλώσσα», έτσι διαβάζουμε στο βιβλίο «Δρόμου δρώμενα».

Κ.Π. Το τρέξιμο ενέχει την «αντίφαση» ότι είναι προσωπικό και εγωιστικό, ενώ ταυτόχρονα δεν είναι. Μέσα από το τρέξιμο αλλάζεις τον εαυτό σου προς το καλύτερο, οπότε αλλάζει και ο κόσμος. Αυτό μπορεί να γίνει, το πιστεύω απόλυτα.

Π.Χ. Θα συμφωνήσω με τον Κώστα. Αν και είναι μοναχικό, εντούτοις δεν είναι. Στην Κύπρο πριν από είκοσι χρόνια ένιωθα μόνη μου τρέχοντας. Τώρα πλέον είναι πολύ διαφορετικό το συναίσθημα. Ανήκουμε κάπου.

Δεν μπορούμε, άλλωστε, να παραγνωρίσουμε το γεγονός ότι την τελευταία πενταετία όλος ο δυτικός κόσμος τρέχει πιο μαζικά - κάτι που ήταν, σε μεγάλο βαθμό, μόδα τη δεκαετία του '70 στην Αμερική κυρίως. Εκδίδονταν βιβλία, φιλοσοφίες για το τρέξιμο... Έπειτα, καταλάγιασε κάπως το πράγμα τις επόμενες δεκαετίες για να επιστρέψει δριμύτερο τα τελευταία χρόνια.

Είναι σημαντικό το αίσθημα του ανήκειν.

Π.Χ. Το τρέξιμο μάς ενώνει. Όταν τρέχεις, και δη σε αγώνες, δεν ξέρεις ούτε σε ενδιαφέρει αν ο άλλος πλάι σου είναι αριστερός ή δεξιός, φτωχός ή πλούσιος.

Κ.Π. Πολλές φορές επιλέγω να τρέξω σε δημόσιο δρόμο. Αν κερδίσω έναν νέο δρομέα, που θα δει αυτόν τον «τρελό» που τρέχει, αυτό για μένα αποτελεί κέρδος. Θα μπορούσε να το χαρακτηρίσει κανείς και σαν πολιτική τοποθέτηση: το τρέξιμο είναι υπεράνω τάξεως και κοινωνικοοικονομικής κατάστασης.

Της πόλης τα βήματα

Κομματάκι από παζλ μοιάζει
ή μου φαίνεται;
Τεμαχίστηκε την πόλη,
μα ευτυχώς όχι την ψυχή της,
ακόμα.

Τα βήματά της
σαν την πουροπίετρα
από τα ενετικά τείχη
στάζουν κόμα.

Αν αγαπάς την πόλη σου,
σύρε τα βήματά σου μέσα της,
πιο μέσα από τα τείχη.

Εκεί όπου κτυπά η καρδιά της,
εκεί όπου εισπνέεις τις μυρωδιές
Ανατολής και Δύσης και μεθάς,
αν ακόμα αντέχεις.

Εκεί της πόλης τα βήματα
γίνονται χαμόγελα παιδικά
και τα κομμάτια του παζλ,
ένα-ένα, μόνα τους, παίρνουν τη σωστή θέση.
Τρέξε, να προφτάσεις...

Να εξαφανίζεσαι

Να εξαφανίζεσαι, ενώ σε βλέπουν όλοι,
να τρέχεις, να ασκείς ψυχή και σώμα,
μα η ψυχή να είναι πιο μπροστά.
Να εξαφανίζεσαι, ενώ σε βλέπουν όλοι,
να βγαίνεις από το σώμα σου,
να παρατηρείς εσένα και τους άλλους,
να επιστρέφεις,
να βάζεις μικρές διορθωτικές πινελιές
και το βράδυ, πριν κοιμηθείς,
να κλείνεις πονηρά το μάτι στον καθρέφτη,
όχι εσύ στο είδωλό σου,
αλλά η ψυχή στο σώμα σου.

Ο χορός των βουνών

Το ζεϊμπέκικο του βουνού
χορεύεται στα πόδια του δρομέα...

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Muhammad Ali The Greatest

Χορεύοντας στο ρινγκ

Αφιέρωμα //
Ο Ήχος της Μουσικής αποτίει έναν μουσικό φόρο τιμής στον μεγαλύτερο πυγμάχο όλων των εποχών, που έπεσε για τελευταία φορά στο κανναβάτσο της ζωής στις 3 Ιουνίου

Πολύ πριν ακόμα αναγνωριστεί ως ο καλύτερος όλων και πολύ πριν αλλάξει το όνομά του από Cassius Marcellus Clay, Jr σε Muhammad Ali ασπάζομενος το Ισλάμ και προσχωρώντας στους «Μαύρους Μουσουλμάνους», ο μεγαλύτερος μποξέρ όλων των εποχών γνώριζε ήδη μέσα του πως θα φτάσει στην κορυφή κατακτώντας τρεις φορές τον τίτλο του παγκόσμιου πρωταθλητή πυγμαχίας βαρέων βαρών με ισάριθμους εντυπωσιακούς τρόπους. Ταχύτατος, ευέλικτος και με δυνατές γροθιές ο Muhammad Ali πετούσε σαν πεταλούδα καιτσιμπούσε σαν μέλισσα, κατά τα δικά του λεγόμενα, αυτοαποκαλώντας μάλιστα τον εαυτό του «Ο Μέγας». Ήδη από τις πρώτες του εμφανίσεις στο ρινγκ σκεκόταν με μια πολυτελέστατη υπεροψία απέναντι από τον αντίπαλο, ειρωνευόμενος τον εκάστοτε ανταγωνιστή του. Με τα χέρια σχεδόν πάντοτε χαμηλά αμυνόταν με γρήγορες κινήσεις του σώματός του και τα κροσέ του κατέβαιναν την ώρα που κανένας τους δεν είχε καταλάβει από πού του είχε έρθει. Τον Φεβρουάριο του 1964 και μετά από έξι γύρους θα βγάλει εκτός αγώνα τον Sonny Liston -αφού ο δεύτερος εγκατέλειψε μετά τα απανωτά χτυπήματα- και θα ανακηρυχθεί για πρώτη φορά πρωταθλητής. Δύο μέρες αργότερα ασπάζεται το Ισλάμ, αλλάζει το όνομά του και μια χρονιά πιο μετά θα ξαναπαιξει με τον Liston και πάλι για τη διεκδίκηση του τίτλου, βγάζοντας

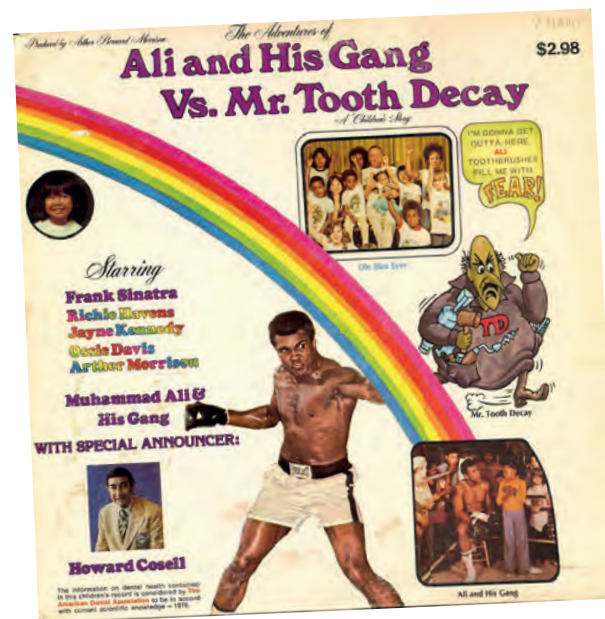
τον νοκ-άουτ μόλις στον πρώτο γύρο. Ο μύθος είχε ήδη χτιστεί κι αυτό που απέμενε ήταν να τον διατηρήσει μέσα κι έξω από το ρινγκ. «Δεν γνωρίζω τίποτα για το Βιετνάμ και δεν έχω τίποτα να χωρίσω με τους Βιετκόνγκ. Τουλάχιστον, αυτοί δεν με φωνάζουν βρομονέγρο», δήλωνε το 1966 και παράλληλα αρνιόταν να πάει να πολεμήσει στον περιβόητο παρανοϊκό πόλεμο, διχάζοντας μια ολόκληρη χώρα. Για τριάντισι χρόνια αποκλείεται από κάθε αθλητική οργάνωση στην Αμερική και του αφαιρείται ο τίτλος, αφού πρώτα είχε βάλει κάτω άλλους τρεις διεκδικητές. Το 1970 θα επιστρέψει και πάλι στους αγώνες και το 1971 στην «Αναμέτρηση του Αιώνα», όπως χαρακτηρίστηκε, θα χάσει στα σημεία από τον Joe Frazier. Δύο χρόνια αργότερα θα επιστρέψει για να πάρει τη ρεβάνς, ενώ το 1974 στο Ζαΐρ θα βρεθεί αντιμέτωπος με τον George Foreman στην περιβόητη μάχη με τίτλο «Βροντί στη Ζούγκλα» βγάζοντάς τον νοκ-άουτ μέσα σε ομοβροντίες χιλιάδων οπαδών, που τον προέτρεπαν να τον «σκοτώσει». «Το μποξ είναι απλώς μια δουλειά. Το χορτάρι φυτρώνει, τα πουλιά πετούν, τα

κύματα σφυροκοπούν την άμμο. Εγώ δέρνω ανθρώπους», έλεγε για το άθλημα που τον έκανε έναν μύθο του παγκόσμιου γίγνεσθαι και όχι μόνο του αθλητισμού. Ο Muhammad Ali όμως, πέρα από επαγγελματίας πυγμάχος, ήταν ένας άνθρωπος με ριζοσπαστικές

ομάδες πολιτών κάνοντάς το χωρίς τις γροθιές του. Ο χώρος της μουσικής τον τίμησε πολλάκις με τραγούδια, στίχους -αναφορές, συναυλίες καθώς και με फिल्ίες, που θα δούμε σ' αυτόν τον δεύτερο γύρο του κειμένου.

Ραπάροντας...

Έξι μήνες πριν κερδίσει τον πρώτο του τίτλο ως παγκόσμιος πρωταθλητής βαρέων και πριν αλλάξει το όνομά του, ο Cassius Clay θα κυκλοφορήσει τον Αύγουστο του 1963 ένα spoken word άλμπουμ με τον τίτλο I'm the Greatest. Ο Clay «ραπάρει» α καπέλα μπροστά σε ένα κοινό 200 ατόμων στο στούντιο, προβλέποντας ότι θα γίνει ο επόμενος παγκόσμιος πρωταθλητής μέσα σε μια χιουμοριστική και υπεροπτική διάθεση. Το άλμπουμ αποτελείτο από 8 κομμάτια που επίτηδες τιλοφορούσαν σαν ισάριθμοι γύροι, με τον Clay να προβλέπει ότι ο Liston θα έπεφτε στον όγδοο. Τελικά

ο Liston εγκατέλειψε στον έκτο γύρο, πράγμα που εκνεύρισε τον Clay, διότι διαψεύσθηκε και η ατάκα που είχε κάποτε, πως «Δεν είμαι ο καλύτερος. Είμαι εις διπλούν ο καλύτερος. Όχι μόνο τους βγάζω νοκ-άουτ, αλλά διαλέγω και σε ποιο γύρο θα το κάνω!». Μετά τη νίκη του το ομότιτλο I'm the Greatest

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

κυκλοφόρησε έπειτα από μήνες και σε σαρανταπεντάρι, με τον Cassius Clay στη δεύτερη πλευρά του να διασκευάζει το πασίγνωστο Stand By Me του Ben E. King. Δισκογραφικά και ως Muhammad Ali πια, ο σπουδαίος πυγμάχος θα εμφανιστεί μια δεύτερη και τελευταία φορά το 1976 στον δίσκο Ali and His Gang vs. Mr. Tooth Decay. Ένα άλμπουμ που αφηγείται μια ιστορία σε μέρη, με σκοπό την ενημέρωση των παιδιών για τη στοματική υγιεινή. Στις δύο πλευρές του δίσκου, μεταξύ άλλων, συμμετείχαν οι Frank Sinatra, Richie Havens και ο υπερόπτης - επιδειξιμανής σπορτκάστερ Howard Cosell.

Το 1964 ο Bob Dylan θα κυκλοφορήσει το τέταρτο στούντιο άλμπουμ του Another Side of Bob Dylan με μια αρμαθιά σπουδαιών τραγουδιών. Λίγο πριν κλείσει η πρώτη πλευρά του βινυλίου ακούμε το I Shall Be Free No. 10, ένα από τα λιγότερο γνωστά τραγούδια του, όπου σε μια στροφή του ο μεγάλος τραγουδοποιός μνημονεύει τον πυγμάχο γράφοντας: «I was shadow-boxing earlier in the day, I figured I was ready for Cassius Clay». Η αγάπη του Dylan για την πυγμαχία είναι ευρέως γνωστή και η φήμη πως στις τουρνέ του γυμνάζεται παίζοντας μπόξ για να κρατιέται σε φόρμα, πέρα για πέρα αληθινή.

Ένας από τους πιο αδικημένους soul τραγουδοποιούς των 60s, ο Alvin Cash, θα γράψει το 1967 το ρυθμικό soul κομμάτι Doin' the Ali Shuffle - σαφής αναφορά στον πυγμάχο. Δυστυχώς, συγκυριακά θα πέσει στην περίοδο κατά την οποία ο Ali δεχόταν τα πυρά για τη θέση του σχετικά με τον πόλεμο του Βιετνάμ και το υπέροχο αυτό τραγούδι θα πάει στα αζήτητα. Ο Cash θα επανέλθει τη δεκαετία του '70 με ένα disco άλμπουμ φόρο τιμής στον ήρωά του, ανεπιτυχώς, και δίχως τη μουσική εμπνευση του παρελθόντος.

Ο Don Covay

Το 1974 ο rhythm η blues τραγουδιστής Don Covay (υπεύθυνος, μεταξύ άλλων, για την επιτυχία See-Saw), εμπνευσμένος από τη «Βροντή στη Ζούγκλα» θα πάρει ηχητικά κομμάτια από τη μετάδοση του ιστορικού αγώνα μεταξύ Ali και Foreman και θα καμώσει το groove funkικό Rumble In the Jungle, ένα τραγούδι πολύ καλύτερο από το επόμενο, το οποίο μπορεί να θεωρείται από τα πιο γνωστά τραγούδια-αναφορές στον «Μέγα», αλλά ο ίδιος ο Muhammad το μίσησε! Ο λόγος για το Black Superman του Βρετανού Johnny Wakelin & the Kinshasa Band, που αν και τη δεκαετία του '70 και μέσα σε reggae ραπίσματα μπορεί να αγαπήθηκε από το κοινό, ο ίδιος ο Ali δεν το χώνεψε ποτέ. Το Black Superman είναι και πάλι εμπνευσμένο από τον αγώνα του Ζαΐρ.

Μένοντας στη δεκαετία του '70 και τα γεννοφάσκια της, ο Miles Davis θα γράψει κάποια sessions για ένα δίσκο που θα κυκλοφορήσει ένα χρόνο μετά, αλλά όλες του οι ηχογραφήσεις θα 'ρθουν στα πλατό των πικάπ το 1993. Τα The Complete Jack Johnson Sessions ήταν ηχογραφήσεις που έκανε ο Miles Davis για το soundtrack του ντοκιμαντέρ για τον περίφημο μποξέρ Jack Johnson. Στα Complete Sessions υπάρχουν και δύο κομμάτια με τίτλους Ali (Take 3) και Ali (Take 4) διάρκειας

17 λεπτών και τα δύο μαζί, αναφορές στον Muhammad. Για την ιστορία, ο Miles θεωρούσε αυτό τον δίσκο το καλύτερο jazz rock άλμπουμ που έκανε ποτέ και ήταν το δεύτερο στη σειρά soundtrack που έγραψε μετά το περίφημο «Ασανσέρ για Δολοφόνους».

Στον τρίτο και τελευταίο γύρο τούτου του αφιερώματος θα αναφέρουμε μερικές ακόμα μουσικές αναφορές στο πρόσωπο του The Greatest και στη πιο σύγχρονη μουσική ιστορία. Στο soundtrack της ταινίας Ali, με κεντρικό πρωταγωνιστή τον Will Smith, ακούμε τραγούδια των R. Kelly, Alicia Keys, Everlast και άλλων μουσικών της σύγχρονης R&B σκηνής να γράφουν αποκλειστικά για την ταινία. Την ίδια χρονιά με την ταινία οι Faithless θα κυκλοφορήσουν το single Muhammad Ali και θα βάλουν τον πυγμάχο στα charts λόγω της δημοτικότητάς τους και της ικανότητά τους να σαμπλάρουν τον Archie Bell. Οι Freakwater από την άλλη,

«Το να βοηθάς τους άλλους είναι το ενοίκιο που πληρώνεις για το δωμάτιό σου εδώ στη Γη»...

Muhammad Ali

μια blue grass μπάντα από το Ohio, θα γράψουν το μελωδικό Louisville Lip το 1998, όπου οι στίχοι του αναφέρονται σε πραγματικά (!) γεγονότα. Ο Muhammad Ali στην αυτοβιογραφία του έγραψε πως πέταξε το ολυμπιακό του μετάλλιο στον ποταμό του Ohio, όταν αρνήθηκαν να τον σερβίρουν σε εστιατόριο που ήταν μόνο για λευκούς. Αλήθεια ή ψέματα, οι Freakwater πάντως έκαναν μια πανέμορφη μπαλάντα που έρχεται να ακολουθήσει άλλη μια, εκείνη των Jon Hardy and the Public με το δικό τους Cassius Clay και ο διατητής με τα ριγέ να σκώσει το δεξί νικηφόρο χέρι του Muhammad Ali στον τελευταίο του αγώνα, υπό τις ιαχές του ονόματός του να χτούν μέσα από το ορόπιλο τραγούδι του Tom Russell.

Τα φώτα απ' το ρινγκ κι από την ίδια τη ζωή έκλεισαν μια για πάντα γι' αυτόν τον μεγάλο μποξέρ, μια πάνω απ' όλα μεγαλύτερο άνθρωπο, σε έναν κόσμο που γρονθοκοπείται κάθε μέρα από το μίσος και τις ρατσιστικές επιθέσεις. Τα απλά του λόγια μοιάζουν τόσο δύσκολα στα σαπισμένα μυαλά κάποιων εκεί έξω: «Το να μισείς τους ανθρώπους για το χρώμα τους είναι λάθος. Και δεν έχει σημασία ποιο χρώμα είναι αυτό που προκαλεί το μίσος. Είναι απλώς λάθος». Δέκα προς ένα έδιναν εναντίον σε έναν από τους πρώτους του αγώνες και τον κέρδισε ο ΜΕΓΑΣ!

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

ΑΝΔΡΕΑΣ ΙΩΑΚΕΙΜ-ΚΑΪΜΑΚΗΣ

Η τέχνη είναι ο έρωτας της ζωής

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
Φωτογραφίες: ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Το όνομά του δεν είναι πολύ γνωστό ανάμεσα στους καλλιτεχνικούς κύκλους. Στην τελευταία αναδρομική έκθεσή του δεν πούλησε ούτε ένα έργο. Παρ' όλα αυτά, όσοι γνωρίζουν έστω λίγο την πορεία του, παραδέχονται πως η τέχνη του -ιδιαίτερα η γλυπτική- είναι άξια προσοχής.

Διάφορες συγκυρίες και κάποια σοβαρά προβλήματα άφησαν τον Ανδρέα Ιωακείμ-Καϊμάκη στο περιθώριο. Ειδικός τέχνης, για να τολμήσω να προβλέψω αν το έργο του θα αναγνωριστεί μετέπειτα, δεν είμαι, μπορώ όμως εύκολα να διακρίνω έναν άνθρωπο και έναν καλλιτέχνη που έχει πολύ «πράμα» μέσα του και το εξωτερικεύει μέσω της γλυπτικής, αλλά και μέσω της ζωγραφικής, του σχεδίου και της ποίησης.

«Γεννιάσατε για να πεθάνουμε, γι' αυτό ζήστε», λέει ένας στίχος σε μια από τις ποιητικές συλλογές του, κι εγώ τολμώ να ρωτήσω αν έχει ζήσει όσο θα ήθελε. «Παραέζησα!» μου λέει. Τελειώνοντας αυτήν τη συνέντευξη, ήμουν πλέον σε θέση να καταλάβω τι ακριβώς εννοούσε. Και τη ζωή του δεν τη λες και «φυσιολογική ζωή».

Στην τελευταία σου αναδρομική έκθεση δεν είχες πουλήσει ούτε ένα έργο...

Τελευταίως, ασχολούμαι με το γράψιμο. Θυμάμαι το παρελθόν μου, τη ζωή που έζησα και πέρασε και τι μου άφησε αυτή, αλλά ταυτόχρονα σκέφτομαι πως αφιέρωσα όλη μου τη ζωή στην τέχνη και τελικά, πριν από οκτώ χρόνια που είχα κάνει την αναδρομική έκθεση στην Πύλη Αμμοχώστου, δεν είχα πουλήσει ούτε ένα έργο. Δεν έβγαλα καν τα έξοδά μου. Ούτε ζωγραφικό, ούτε σχέδιο, ούτε γλυπτό. Δυστυχώς, στην Κύπρο -ίσως και στην Ελλάδα, παρόλο που η Ελλάδα έχει παράδοση στη γλυπτική- ο κόσμος δεν ξέρει, δεν έχει παιδεία και αδιαφορεί, ούτε και θέλει να εμβαθύνει στην τέχνη της γλυπτικής. Εξάλλου, δεν μιλάει σε πολύ κόσμο, είναι βουβή τέχνη. Έπρεπε τουλάχιστον το Υπουργείο Παιδείας να αγόραζε ένα-δυο έργα μου, μια και τότε υπηρετούσα ως εκπαιδευτικός στη μέση εκπαίδευση.

Θεωρείς ότι τα έργα σου είναι άρτια; Είναι τέλεια;

Όχι, τα έργα μου δεν είναι τέλεια. Ο Dalí είπε «δεν υπάρχει τέλειο». Μπορεί ξαφνικά να μου έρθει μια ιδέα, ή έμπνευση, να πάρω ένα χαρτόνι που γράφει πάνω κάτι άλλο και πάνω σε αυτό να κάνω έναν πίνακα.

Και είναι τέχνη αυτό;

Ο Θεόφιλος, ο λαϊκός ζωγράφος της Μυτιλήνης και της Ελλάδας, ζωγράφιζε ακόμα και πάνω σε τενεκέδες. Ο καθένας εκφράζει διαφορετικά τον προσωπικό του κόσμο, τις εμπειρίες του, τα αποθνημένα του, τα σκοτεινά μέρη του

«Αφιέρωσα όλη μου τη ζωή στην τέχνη και τελικά, πριν από οκτώ χρόνια που είχα κάνει την αναδρομική έκθεση στην Πύλη Αμμοχώστου, δεν είχα πουλήσει ούτε ένα έργο. Δεν έβγαλα καν τα έξοδά μου»

υποσυνείδητου και όλα αυτά...

Αν σου πω να μου δώσεις έναν ορισμό της τέχνης...

Έγραφα τελευταίως έναν ορισμό για το τι είναι ποίηση. Είναι, γράφω, το καταπιεσμένο υποσυνείδητο που βγαίνει με ρυθμικές αρμονικές μουσικές λέξεις στην επιφάνεια της θάλασσας και των ωκεανών, δεν βουλιάζει σαν πολυστερίνη, σαν φενιζόλ και ταξιδεύει στον χρόνο. Η η χαρά και ο έρωτας της ζωής. Αυτό είναι ένα από τα ποιήματα που θα υπάρχουν στην ενδέκατη ποιητική συλλογή μου.

Στα σχολεία, πόσα χρόνια δούλεψες;

Είκοσι τέσσερα.

Σου λείπει εκείνη η ζωή;

Όχι.

Τι ακριβώς σπούδασες;

Έκανα τρία χρόνια ελεύθερες σπουδές στη σχολή Βλαχόπουλου -έκανα σχέδιο, χρώμα και σύνθεση- πριν μπω στην Καλών Τεχνών και δούλευα παράλληλα ως βοηθός Αγιογράφου, κάνοντας Βυζαντινή Τέχνη σε εξι εκκλησίες.

Ποια η σχέση σου με τη θρησκεία;

Τώρα είμαι άθρησκος. Πιστεύω στον άνθρωπο μόνο, στον άνθρωπο και την εξέλιξη.

Για ποιο λόγο δημιουργείς;

Όλα ξεκινάνε από μια εσωτερική ανάγκη. Ακόμα και σε ένα παλιόχαρτο που θα βρω, μπορεί να φτιάξω ένα σκίτσο στην πίσω μεριά του και αυτό για μένα είναι λύτρωση, εξαγνισμός, χαρά, αυτοαπελευθέρωση.

Η τέχνη είναι μία

Οι διάφορες μορφές τέχνης είναι διαφορετικές μεταξύ τους ή η τέχνη είναι μια τελικά;

Η τέχνη είναι μία, είναι η έμπνευση, απλώς διαφέρουν τα υλικά με τα οποία θέλεις να εκφραστείς. Η τέχνη είναι έκφραση-ιστορία-ντοκουμέντο-μαρτυρία-διαμαρτυρία-αποκάλυψη.

Σε ποιαν από όλες ένιωσες να εκπράξαι καλύτερα;

Πριν πάω στην Αθήνα, ήθελα να γίνω ζωγράφος. Μετά έμπλεξα με ένα καθεστώς εκεί με γλύπτες και έγινα γλύπτης. Στην Αθήνα, επειδή δεν είχα μεγάλους χώρους ούτε πολλά υλικά, έκανα μικρογλυπτική. Είναι όμως και κάτι άλλο. Αυτό που λένε ότι η Ελλάδα τρώει τα παιδιά της, είναι αλήθεια. Αφού έμπλεξα με τη γλυπτική, ήθελα να μάθω μάρμαρο. Οι Έλληνες όμως δεν με άφησαν να μάθω. Πήγα στην Τήνο, έμεινα τρεις μήνες, δεν μπόρεσα να μάθω μάρμαρο, λόγω κάποιων καταστάσεων και κακών συγκυριών. Πήγα σε έναν γλύπτη στην Αθήνα, δεν με βοήθησε να μάθω. Στην Καλών Τεχνών που ήμουν, δεν υπήρχε καθηγητής μαρμάρου, καθώς ο παλιός είχε πάρει σύνταξη και δεν είχαν διορίσει άλλον. Φάνηκα άτυχος. Στο μάρμαρο και τον παρόλιθο είμαι αυτοδίδακτος.

Πόσο εφικτό είναι να γίνεις γνωστός μέσω της γλυπτικής;

Η γλυπτική είναι η πιο δύσκολη τέχνη, όπως είπε και ο Henry Moore, ο μεγάλος Άγγλος γλύπτης. Έχεις να παλέψεις

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

με μάρμαρα, με πέτρες, να μετακινείς τεράστια γλυπτά για να τα τοποθετήσεις μέσα σε ένα πάρκο. Ενώ ο καμβάς...

Η τέχνη κάθε καλλιτέχνη έχει ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα. Είναι κάποιο μοτίβο που είναι 100% Καϊμάκης;

Η γυναίκα. Άμα δεις γυναίκα, νομίζω είναι Καϊμάκης. Όπως και τα καθαρά, τα ζεστά χρώματα που χρησιμοποιώ στη ζωγραφική. Κόκκινο καδμίου, κίτρινο χρωμίου, λουλακί, λευκό, κιννάβαρι, γλυκοπράσινο (πράσινο με ώχρα). Σε ό,τι αφορά την ποίηση, πόσο διαφέρουν τα πρώτα σου ποιήματα από τα σημερινά;

Σήμερα είμαι πιο αφαιρετικός, ενώ εμβαθύνω περισσότερο. Τα θέματά μου όμως νομίζω είναι τα ίδια. Η γυναίκα, ο έρωτας, το κυπριακό πρόβλημα, που υπάρχει από τη γέννησή μου και θα συνεχίσει να υπάρχει ως τον θάνατό μου... Γέμισε η Κύπρος προτομές κι ανδριάντες, μα λευτεριά δεν βλέπουμε. **Μια από τις συλλογές σου ονομάζεται «Η δικτατορία των ψυχιάτρων».** Για ποιες άλλες δικτατορίες θα μπορούσες άνετα να είχες γράψει;

Όπως οι δικτάτορες, έτσι και οι ψυχίατροι σε ελέγχουν με τα φάρμακα και, λόγω της άγνοιάς σου, δεν καταφέρνεις να αμυνθείς ή να επαναστατήσεις. Εξαρτάσαι απ' αυτούς. Ο τίτλος «Η δικτατορία των ψυχιάτρων» είναι βιοματικός. Οι ψυχίατροι συμπεριφέρονται σαν δικτάτορες. Οι περισσότεροι από αυτούς έχουν σπιταρόνες, υπογράφουν συνταγές και τίποτ' άλλο. «Τους είδα τους ασθενείς μου, αλλά δεν τους εξέτασα» μου είχε πει ένας ψυχίατρος. Καταλαβαίνετε... Η ψυχιατρική στην Κύπρο είναι σε νηπιακή κατάσταση. Οι ψυχίατροι έχουν πτυχία, αλλά δεν έχουν ιδέα, κάνουν μεσάνυχτα.

Ακαδημαϊκοί τσιφλικάδες

Μια και μιλάμε για τα φάρμακα, σε τέτοιες περιπτώσεις τι άλλο θα μπορούσε να είναι -με ή χωρίς εισαγωγικά- υποκατάστατο;

Τα φάρμακα βοηθούν ως ένα βαθμό, για να σε κρατούν σε μια ηρεμία, σε μια ισορροπία. Πνευματικά, όμως, με τα φάρμακα, δεν είσαι καλά. Με τα φάρμακα, αν είσαι ευαίσθητος, γίνεσαι υπερευαίσθητος. Το πνεύμα σου το βοηθάς με άσκηση και με τον έρωτα. Εγώ, τουλάχιστον, με τον έρωτα το ξεπέρασα. Ήμουν επαναστάτης και με έκλεισαν για 15 μέρες μέσα (το '78) για πολιτικούς και συμφεροντολογικούς λόγους. Πείναγα, έμεινα από χρήματα και, αντί να μου δώσουν φαγητό, με έκλεισαν μέσα. Ήρθαν ντυμένοι φίλοι οι εχθροί μου, όπως έγραψε και ο Ελύτης. Και όλα αυτά, επειδή πρότεινα η θητεία των καθηγητών στην Καλών Τεχνών να είναι δέκα χρόνια και όχι επί βίου, όπως ήταν η θητεία για κάποιους που ήταν για 43 χρόνια, κάνοντας την έδρα τσιφλικί τους.

Σήμερα, στα 65 σου, τι δίνει νόημα στη ζωή σου;

Οι θύμψεις και οι αναμνήσεις μου, το διάβασμα και το γράψιμο.

Μετανιώνεις για κάτι;

Από τη μια, μετανιώνω που έμπλεξα με τα πολιτικά στην Αθήνα, τότε που πρωτοαρρώστησα. Δεν έπρεπε να μπλέξω. Επειδή, όμως, πολλοί καθηγητές μου ήταν καταπεστικοί και άδικοι, λέω, as

ήπια δέκα φαρμακεία φάρμακα, δεν μετανιώνω, είχα δίκαιο. Εξαρτιόταν η τέχνη από πέντε-δέκα άτομα. Καθηγητές στην Καλών Τεχνών και πήγαν 43 χρόνια... Και πώς θα ζωγραφίζουν και η διδασκαλία και οι γνώσεις, και πώς θα μεταδώσουν τις γνώσεις τους... Ήταν παραπάνω από τους δικτάτορες.

«Γεννιόμαστε για να πεθάνουμε, γι' αυτό ζήστε», λέει ένας στίχος σου. Έζησες όσο θα ήθελες;

Παραέζησα!

Και τι θα ήθελες να κάνεις απ' εδώ και πέρα;

Να γράφω και να δω πού θα πάνε τα έργα μου, κυρίως τα γλυπτά μου και τα σχέδιά μου, για τα οποία είμαι περήφανος. Για τα ζωγραφικά έργα μου δεν έχω και πολλές απαιτήσεις, αφού περισσότερο από αγάπη ζωγράφιζα - άλλωστε, οι κύριες σπουδές μου ήταν στη γλυπτική.

Αχρωματοψία...

Πέρα από το Πολιτιστικό Κέντρο του Πολύστυπου, που ενδεχομένως θα πάνε τα έργα σου, το σκεφτόσουν κάπως αλλιώς, εννοώντας πως θα προτιμούσες να φτιάξεις ένα δικό σου μουσείο;

Από τη μια δεν έχουμε τον χώρο, ενώ είναι και ισχνοί οι καιροί, οπότε ό,τι και να πούμε...

Τι είναι ο Πολύστυπος για σένα;

Θαυμάζω το χωριό μου. Μεγάλωσα σε ωραία χρόνια. Θυμάμαι τα πανηγύρια του Αποστόλου Ανδρέα, του Άι-Νικόλα, του Άρακα, εκεί όπου θαύμασα και τις πρώτες αιογραφίες και τοιοχογραφίες. Πανηγύρια δεν υπάρχουν σήμερα, παρά μόνο πολιτικές συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις και πανηγύρια. Το άλλο σημαντικό είναι πως ο Πολύστυπος έχει ωραίο ορίζοντα, που δεν έχουν άλλα χωριά, ενώ και οι γραμμές που κάνουν τα βουνά είναι σαν μια ξαπλωμένη γυμνή γυναίκα, όπως και η «Κοιλάδα του Παρακανιά» μοιάζει κι αυτή σαν μια γυναικεία ύπαρξη, με το φουντουκόδασος, τις καρδιές, τους αιωνόβιους δρύες...

Λέγεται ότι το έργο ενός καλλιτέχνη θα κριθεί πιο σωστά από τις επόμενες γενιές και όχι εν ζωή δική του. Ισχύει πάντα ταύτο;

Ο Βαν Γκογκ, για παράδειγμα, ένα έργο πούλησε όσο ζούσε και αυτό σε μια λογοτεχνίδα. Αυτό φυσικά δεν είναι κανόνες. Δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τον Πικάσο, τον Ντεγκά, τον Μανέ, τους Ιμπρεσιονιστές γενικά.

Ποιους Κύπριους εικαστικούς, ζωγράφους, θαυμάζεις για το έργο τους;

Τον Αδαμάντιο Διαμαντή, τον Τηλέμαχο Κάνθο, τον Στέλιο Βότση, τον Χριστόφορο Σάββα, τον Στάθη, που ήταν απομονωμένος στον Ασκά με τα ψυχολογικά του, και από τους γλύπτες τον μετρ Νίκο Δυμιώτη που λάτρευε το μάρμαρο. Από τις γυναίκες ζωγράφους μου άρεσε η Καίτη Στεφανίδου και η Νίτσα Χατζηγεωργίου. Σημείωσε ότι οι περισσότεροι Κύπριοι ζωγράφοι δεν ξέρουν σχέδιο, σύνθεση, και πάσχουν από αχρωματοψία.

Τελικά, τι άνθρωποι είστε εσείς οι καλλιτέχνες;

Οι καλλιτέχνες είναι παράξενοι, αλλόκοτοι, ιδιότροποι, διορατικοί, ιδιόμορφοι, είναι ξένοι στην ίδια την πατρίδα τους. Είναι η αιχμή του δόρατος στον πολιτισμό. Μας περιφρονούν, δεν δίνουν δεκάρα για εμάς.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο Ανδρέας Ιωακείμ-Καϊμάκης γεννήθηκε στον Πολύστυπο Λευκωσίας το 1951. Από το 1974 μέχρι το 1979 σπούδασε γλυπτική στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών με δάσκαλο τον Γιάννη Παππά. Παράλληλα, παρακολούθησε τα εργαστήρια γυψοτεχνίας-χαλκοχυτικής (έπιανος) και αιογραφίας. Το 1979 τιμήθηκε με το βραβείο προσκομισθέντων έργων. Σε δύο ατομικές εκθέσεις στη Λευκωσία, το 1988 και το 1996, παρουσίασε έργα σχεδίου, ζωγραφικής και γλυπτικής, Οργάνωσε επίσης δύο ατομικές εκθέσεις σχεδίου, ζωγραφικής και γλυπτικής στη γενέτειρά του, Πολύστυπο, το 2001 και 2004 καθώς και αναδρομική έκθεση στην Πύλη Αρμoxώστου το 2008. Το 1980 παρουσίασε ποιητική δουλειά στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών. Έχει εκδώσει δέκα ποιητικές συλλογές. Τον Αύγουστο του 2006 κυκλοφόρησε CD με τίτλο «Αποστάγματα» που αποτελεί ανθολόγηση των επτά ποιητικών του συλλογών. Το καλοκαίρι του 2007 κυκλοφόρησε CD με τίτλο «Προφητικά» με τέσσερα τραγούδια σε στίχους και μουσική δική του. Το 2008 κυκλοφόρησε το βιβλίο του «Ανδρέας Ιωακείμ Καϊμάκης, Εικαστικά Ποιήματα», από τις Εκδόσεις EN ΤΥΠΟΙΣ. Οι τελευταίες τρεις ποιητικές συλλογές του κυκλοφόρησαν το 2015 με τίτλους «Με δυο σφαίρες στο κρανίο», «Ηλιόφωτος των Ηλιοτροπίων» και «Σιθρού Φορέματα» από τις Εκδόσεις EN ΤΥΠΟΙΣ.

*Η συνέντευξη θα δημοσιευτεί παράλληλα από αύριο στη CITY (city.sigmalive.com)

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

ART AERILTD

Μάργκαρετ Θάτσερ

Η Μάργκαρετ Χίλντα Θάτσερ, Βαρόνη Θάτσερ, γεννήθηκε στις 13 Οκτωβρίου 1925 και πέθανε στις 8 Απριλίου 2013 μετά από εγκεφαλικό επεισόδιο. Ήταν αρχηγός του Συντηρητικού Κόμματος του Ηνωμένου Βασιλείου από το 1975 ως το 1990 και Πρωθυπουργός της χώρας από το 1979 ως το 1990. Ήταν η πρώτη και μόνη μέχρι σήμερα γυναίκα που κατέλαβε αυτές τις δύο θέσεις. Η Μάργκαρετ Θάτσερ σπούδασε στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης Χημεία. Το 1951 παντρεύτηκε τον Ντένις Θάτσερ, ενώ το 1953 γεννήθηκαν τα δίδυμα παιδιά τους. Το 1959 εξελέγη στη Βουλή των Κοινοτήτων και το 1965 ορίστηκε εκπρόσωπος του Συντηρητικού Κόμματος. Διετέλεσε «σκιάδης» υπουργός Μεταφορών και κατόπιν Παιδείας, πριν από τις εκλογές του 1970. Μετά τη νίκη των Συντηρητικών υπό τον Εντουαρτ Χιθ το 1970, η Θάτσερ έγινε Υπουργός Παιδείας και Επιστήμης. Μετά την ήττα των Συντηρητικών στις εκλογές του 1974, τοποθετήθηκε στη «σκιάδης» θέση της Υπουργού Περιβάλλοντος. Στις 11 Φεβρουαρίου 1975 εξελέγη Πρόεδρος του Συντηρητικού Κόμματος. Η Μάργκαρετ Θάτσερ έγινε Πρωθυπουργός στις 4 Μαΐου 1979, με βασικό καθήκον την αναστροφή της πτωτικής πορείας της οικονομίας, την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και την ανάδειξη του ρόλου της Μεγάλης Βρετανίας στη διεθνή σκηνή. Ο Πόλεμος των Φώκλαντ το 1982, μαζί με μια οικονομική ανάπτυξη που παρατηρήθηκε στις αρχές του 1983, ανέβασαν τη δημοτικότητα της Κυβέρνησης. Οι Συντηρητικοί πέτυχαν νέα νίκη στις εκλογές τον Ιούνιο του 1983. Στις 22 Νοεμβρίου του 1990 η Θάτσερ διαβαίνει για τελευταία φορά το κατώφλι του Μπάκιγχαμ ως πρωθυπουργός της χώρας. Μετά την παραίτησή της, δημοσκοπήση έδειξε ότι το 52% των εργαζομένων θεωρούσαν ότι «έκανε καλό στη χώρα», ενώ το 48% διαφωνούσαν. Αποσύρθηκε από την πολιτική το 1992 και έλαβε τον τιμητικό τίτλο της Βαρόνης από τη Βασίλισσα Ελισάβετ, ο οποίος της εξασφάλισε διάβιου συμμετοχή στη Βουλή των Λόρδων. Στις 26 Ιουνίου 2003 πέθανε ο σύζυγός της. Εκτοτε οι δημόσιες εμφανίσεις της αραιώσαν αρκετά. Στις 13 Οκτωβρίου 2005 γιόρτασε τα 80ά της γενέθλια με πάρτι σε ξενοδοχείο του Λονδίνου. Το Φεβρουάριο του 2007 παρέστη σε αποκαλυπτήρια ανδριάντα της στο Βρετανικό Κοινοβούλιο, ενώ στις 13 Σεπτεμβρίου 2007 προσεκληθή από τον Πρωθυπουργό Γκόρντον Μπράουν για τοά στην πρωθυπουργική κατοικία.

Για περισσότερες πληροφορίες αποταθείτε στο www.artaeri.com.
Μακαρίου 71, Α/σία

Δημαγωγίες...

Ανιχνεύσεις // Από την υψιπετή ρητορική της αγωνιστικότητας έως τον δυσώδη ρεαλισμό των υποχωρήσεων και τα φληναφήματα της νομιμόφρονος «ελευθεροφωνίας»

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η πάλαι ποτέ υψιπετής ρητορική της αγωνιστικότητας εκφυλίζεται, σήμερα, στη δυσώδη δημαγωγία των υποχωρήσεων. Μέσα από τη δυσεπίσχετη ωστική δύναμη των γεγονότων, το πολιτικό μας σύστημα, αποκαλύπτει τη θλιβερή χρησιμοθηρική του αγκίστρωση στις πληγές του εθνικού προβλήματος - πηγές μιας διαχρονικής δημαγωγικής ψηφοθηρίας.

Καθώς επιχειρήσει να θωπεύσει τον τραυματικό πυρήνα του κυπριακού δράματος με μυθεύματα, ψεύδη και ωραιοποιημένους ηρωισμούς, ενστερνίζεται τώρα τη γλοιώδη ρητορεία ενός δήθεν άδολου ρεαλισμού, που αναγορεύει σε υπέρτατο αγαθό της δημόσιας συζήτησης, την ωμότητα της ειλικρίνειας. Όσο πιο στυγνός, άκαμπτος και ρωγμώδης είσαι στη διατύπωση αυτής της ειλικρίνειας, τόσο περισσότερο ωφέλιμος καθίστασαι για τις «κοινές υποθέσεις» του κράτους και τη «μεγάλη εθνική μας υπόθεση».

Ίδιοι, όμως, παραμένουν οι πρωταγωνιστές αυτού του ιλαροτραγικού κωμειδιλλίου.

Εκείνοι που έσπερναν, τόσα χρόνια, όλα αυτά τα ευήκοα ψεύδη, για να αγρεύουν τη λαϊκή συστράτευση στα προσωπικά πολιτικά τους «πεπρωμένα», είναι οι ίδιοι που διαλαλούν τις σπμερινές, άκομψες «αλήθειες».

Η δημαγωγία αυτή έχει, όπως κάθε δημαγωγικός λόγος, μια φιλοπάτριδα υπόφυση: Αναγορεύει τις υποχωρήσεις, σε απαραίτητο όρο της «επιβίωσης», εγκαλώντας την όποια διεκδίκηση για κατοχύρωση δικαιωμάτων και προώθηση αρχών, ως έκφραση εθνικιστικού μαζικισμού, ιστορική παραλογία,

σοβινιστική παραζάλη - χωρίς αυτό να σημαίνει πως κάθε τέτοιου είδους διεκδίκηση είναι αμέτοχη όλων αυτών. Όπως, αντιστικτικά, η με το αντίθετο πρόσημο δημαγωγία, αυτή του υπερπατριωτισμού, αναγορεύει την υπέρμετρη διεκδίκηση σε όρο της «σωτηρίας» μας.

Οι πατριωτικές αερολογίες του παρελθόντος μετατρέπονται, έτσι στην αρετολογία ενός εθναμύντορος πραγματισμού, που βλέπει στο άμεσο κλείσιμο της κυπριακής υπόθεσης - στην εγκαταβίωσή μας, δηλαδή, πάνω στο πυριφλεγές έδαφος των κόκκινων γραμμών -, ως τη μοναδική ελπίδα για το μέλλον.

Οι τελευταίες αντιπαράθεσεις για τη λύση ΔΔΟ, με διακύβευμα τα όρια αυτών των τελευταίων (κόκκινων γραμμών), σηματοδοτούν και το τέλος εποχής της μεγάλης διαλεκτικής κατασκευής της σχέσης εφικτού και ανέφικτου, πάνω στην οποία, μια ολοκληρωγενιά επένδυσε την πολιτική της εμπειρία. Αυτό που βιώνουμε σήμερα, δεν είναι ο ενταφιασμός του ανέφικτου, αλλά η εφρωνική αντιστροφή αυτού του ίδιου του εφικτού, σε ανέφικτο. Αυτό που ζούμε σήμερα δεν είναι η κατ'ισχύ-

ση του λελογισμένου πραγματισμού απέναντι στην υπερπατριωτική εξαπάτηση, αλλά η μετατροπή ενός άνευρου και αστόχαστου ρεαλισμού, σε μια νέα πατριωτική φενάκη...

Η μεγάλη ιδέα της ελευθεροτυπίας
Τετηρη δημαγωγία...

Οι μεγάλες ιδέες έχουν μια ασταθή διαδρομή μέσα στην ιστορία, ανομολογη, τις περισσότερες φορές, προς τις διαθέσεις των ανθρώπων που τις δημιουργούν και τις ευαγγελίζονται.

Σε στιγμές ιστορικού αναβρασμού εξυψώνουν το φρόνημα, διεγείρουν τα πάθη, εμψυχώνουν τη δράση, φορτίζουν με νόημα την επαγγελματία του μέλλοντος. Σε στιγμές ιστορικής άμωπτης αντίθετα, αναμνησκάζουν την ύλη των ανεκπλήρωτων προσδοκιών, γυροφέρνουν σαν χίμαιρες που στοιχειώνουν το κοινωνικό φανταστικό. Αυτό που διαφεύγει συνήθως από τους φορείς τους είναι ότι, όπως και οι ίδιοι, ψεματίζονται πάντα μέσα στην ψυκίμμο της ιστορίας και ότι η αξία τους επιμετράται με τον βαθμό της ιστορικής τους ευόδωσης.

Η μεγάλη ιδέα εμάς των δημοσιογράφων είναι η ελευθερία του λόγου, η

δυνατότητα να λες ελεύθερα την άποψή σου χωρίς καταναγκασμούς.

Όμως, πολλά είναι τα παραδείγματα φίμωσης των δημοσιογράφων, ελέγχου της γνώμης και κηδεμόνευσης του λόγου τους, όχι μόνον στ' αυταρχικά καθεστώτα, αλλά και σ' αυτές τις λεγόμενες φιλελεύθερες δημοκρατίες του καιρού μας. Η παραγωγή, κυκλοφορία και διανομή του δημόσιου λόγου, σ' έναν κόσμο απεριόριστης σύγκρουσης και διαπλοκής συμφερόντων, δεν είναι τόσο ελεύθερη, ούτε ανεμπόδιση, όσο θέλει να παρουσιάζει αυτό το παμπάλαιο, περί ανεξαρτησίας του δημοσιογράφου, δημοσιογραφικό ταμπού.

Τα ΜΜΕ, συχνά, παρά την επίκληση των «αγαθών προθέσεων» και την προσήλωσή στους όρκους της ενημερωτικής δεοντολογίας, όχι λίγες φορές λοξοδρομούν από τον αδιαπραγμάτευτο στόχο τους, που είναι η ολοκληρωμένη, αμερόληπτη και σφαιρική ενημέρωση του πολίτη. Διολισθαίνουν στην έκπτωση ενός χωρίς όρια ανταγωνισμού, μεταφέροντας στο πεδίο της ενημέρωσης, ανεπίσχετες έριδες που εκτρέφουν σε άλλα πεδία. Και, το χειρότερο, περιστέλλουν, όποτε δει, τον δημοσιογραφικό λόγο στο φληναφήμα μιας ακίνδυνης, «νομιμόφρονος» ελευθεροφωνίας, που εξυπηρετεί πολιτικά, οικονομικά και άλλα συμφέροντα.

Έτσι, ο αγώνας του δημοσιογράφου για να υπηρετήσει την ενημέρωση δεν διεξάγεται μόνον απέναντι στις κάθε λογής εξωτερικές εξουσίες που απεργάζονται την απίσχνασή του. Εκδηλώνεται, συχνά και πρωτίστως, ως αγώνας προσωπικός, καθώς καθίσταται, ο ίδιος, το διακύβευμα ενός αδυσώπητου πολέμου που διεξάγεται στο δικό του πεδίο. Τότε, το μόνο που του απομένει, είναι να επιστρατεύσει την πνευματική του ακεραιότητα κι ό,τι την πηδαλιούχει... Όσο, και για όσο μπορεί.

www.simerini.com.cy

Βιβλιονηλασιές // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Ήχος και Ήθος

Φαίδρος Καβαλλάρης

Αεν προδιαθέτει απλώς η εύστοχη πολυσημία του ομοιοτέλετου ευφωνικού τίτλου «Ήχος και Ήθος» και η άρτια καλλιτεχνική επιμέλεια του βιβλίου του Φαίδρου Καβαλλάρη από τις εκδόσεις Σείστον, που πρωτοκυκλοφόρησε το 2014. Και ούτε πλειοδοτούν μόνο οι συμβολισμοί των μουσικο-ιχνογραφικών σχεδίων, οι χειρόγραφες σημειογραφίες και οι ενδεικτικές παρτιτούρες έργων του είτε οι προσχεδιαστικές σημειώσεις στα εμβληματικά πεντάγραμμα των σκέψεων και των δημιουργικών του συλλήψεων, που διανθίζουν τις 250 σελίδες της συγκεντρωτικής αυτής επίτομης κειμενογραφίας του. Την αναγνωστική, κατ' εσοχήν, περιέργεια διεγείρει ο τρίπτυχος υπότιτλος «δημοσιεύσεις, συνεντεύξεις, επιστολές», όπως αναγράφεται στο φιλοτεκνημένο, επίσης, από τον ίδιο εξώφυλλο, εμπνευσμένο από το μορφολογικό σχέδιόμα της σύνθεσής του «Ανακύκλια» ενώ το ενδιαφέρον επικεντρώνεται αμείωτο, διαβάζοντας τις εποικοδομητικές προτάσεις, τις καίριες ιδέες και τις εύληπτες ουσιαστικές του απόψεις, τους τεκμηριωμένους προβληματισμούς και τις συμπερασματικές του αποτιμήσεις γύρω από ένα φάσμα μουσικολογικών θεμάτων, σημαντικές πληροφορίες σε σχέση με την παραδοσιακή τελετουργική, κυρίως, μουσική ασιατικών χωρών, καθώς και ευσύνοπτες επισημάνσεις τόσο για τη δική του μουσική δημιουργία όσο και για το έργο άλλων μεγάλων συνθετών. Όλα, δημοσιοποιημένα άρθρα κατά καιρούς στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο, ομιλίες σε μουσικές εκδηλώσεις και φεστιβαλικά δρώμενα, ενημερωτικές συνεντεύξεις σε περιοδικά, κυριακές, παρειακές και αλλόγλωσσες εφημερίδες, όπως και εισηγητικά υπομνήματα προς τις αρμόδιες Αρχές.

Ωστόσο, οι πολιτισμικές του παρεμβάσεις δεν παραλείπονται στις πύρινες και ενίοτε επικριτικές επιστολές επεξηγηματικών σχολίων, εύλογων παραπόνων και καλών προθέσεων από έναν ειδήμονα παλαιότερων και νεότερων μουσικών ρευμάτων επιτόπιμα συγκομιδής και παγκόσμιας εμπέλειας, που γνοιάζεται όχι μόνο για τα αξιολογικά κριτήρια της προσωπικής του δικαίωσης, αλλά προπάντων για την άνοδο της ποιοτικής στάθμης από τα υποπροϊόντα του συρμού και του διασυρμού μέσα από τη σχολική και την ευρύτερη μουσική παιδεία, αλλά και την εν γένει ανύψωση του μορφωτικού επιπέδου της χώρας του με την όσωση παραδοσιακής και λόγιας κουλτούρας. Πεποιθήσεις, υποδείξεις των κακών εκδόντων και παραινέσεις για βελτίωση και ανέλιξη των πολιτιστικών μας πραγμάτων, που αποτυπώνονται με την πειστική επιχειρηματολογία μιας μετά παρησίας ευθυκρισίας

και μιας εύγλωττης ορθοέπειας.

Έτσι, ο Φαίδρος Καβαλλάρης, ο οποίος, εκτός από πρωτοποριακός συνθέτης, μουσικολόγος, μαέστρος και εκτελεστής και πέραν των σπουδών του στην Αρχιτεκτονική, διακρίνεται για το πολύπλευρο ταλέντο της ενασχόλησής του και με άλλα είδη έντεχνης δημιουργίας, έρχεται ως «μουσικός» με την αρχαιοελληνική έννοια του όρου να δημοσιοποιήσει, ύστερα από 40 και πλέον χρόνια συναυλιακής προσφοράς και μουσικής παρουσίας, την προσωπική του κατάθεση. Συνειδώς, άλλωστε, της κρισιμότητας των καιρών και του διαιωνιζόμενου δράματος της πατρίδας του, συμβάλλει από τη δική του αγωνιστική έπαλξη στο ανοδικό πολιτισμικό της γίγνεσθαι, που θα έπρεπε συνεχώς να βρίσκεται στο στόχαστρο της άμεσης προτεραιότητάς της, όπως κατ' επανάληψιν τονίζει στα συνεντευξιακά άρθρα και τα δοκιμακά ή επιστολικά του κείμενα.

Οι στόχοι της τριμερούς θεματικής του βιβλίου συνοψίζονται πληρέστερα στον κατατοπιστικό του πρόλογο, όπου μεταξύ άλλων επισημαίνεται: «...αποτελεί, πιστεύω, και καθήκον για τον καθένα μας η κοινωνικοποίηση της προσωπικής του εμπειρίας, γιατί μπορεί να βοηθήσει, ίσως, και κάποιους άλλους και να συμβάλει, ελπίζω, στη δημιουργία ομοψυχίας και οράματος στην κοινωνία με στόχο πάντα, μέσα από κατάλληλες δράσεις και ενέργειες, την καλύτερη της ζωής στο σύνολό της».

Από τις «δημοσιεύσεις» το πρώτο του κείμενο, ως προανάκρουσμα των πολύτιμων μουσικών του εμπειριών, τιτλοφορείται «Ένα προσωπικό ταξίδι διά μέσου της Ινδίας, της Κίνας και της Ιαπωνίας» από την εισήγησή του σε ευρωπαϊκό συμπόσιο, όπου αναφέρει τα έργα που έγραψε μελετώντας, βιώνοντας και αφομοιώνοντας δημιουργικά τις αισθητικές κατακτήσεις, τις μουσικές και τους πολιτισμούς της Ινδίας, Κίνας και Ιαπωνίας, μένοντας συνολικά τεσεράμισι χρόνια στις χώρες αυτές. Σε άλλα άρθρα του αναφέρεται στο ιδιότυπο πολυσύνθετο έργο των Ιάννη Ξενάκη και Γιάννη Χρήστου, όπως και σε δικές του συνθέσεις, συναυλίες και εκδόσεις, τους καταλόγους των οποίων επιτάσσει στο αξιόλογο βιβλίο του.

Ιδεοσκόπιο // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Λογοτεχνικές μορφές του πατέρα

chrysothemisch1@gmail.com

Τις τελευταίες δεκαετίες έχουν εντατικοποιηθεί οι εμπειρικές μελέτες, οι ψυχολογικές έρευνες και οι κοινωνιολογικές αποτιμήσεις για τον σημασιολογικό επαναπροσδιορισμό της πατρότητας, ήτοι τη διαφοροποίηση και την πολλαπλότητα των ρόλων, που καλείται σήμερα ο πατέρας να διαδραματίσει στην οικογένεια δίπλα στη μητέρα ή να την υποκαταστήσει, αν χρειαστεί, συμβάλλοντας καταλυτικά στην κοινωνικοποίηση και την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού του. Ωστόσο, η εντύπωση σε εμβληματικά έργα της ελληνικής και παγκόσμιας λογοτεχνίας είναι εξίσου διαφωτιστική συγκριτολογικών επισημάνσεων ως προς τις σχέσεις πατέρα-παιδιού άλλοτε και τώρα: από τα πατριαρχικά ετεροβαρή στερεότυπα στις σύγχρονες δομικές αλλαγές του οικογενειακού ιστού των ισότιμων συζυγικών βαρών· από τον πατέρα-εξουσιαστή και αυταρχικό τιμωρό της αποστασιοποίησης και των ανεκδήλωτων είτε μεροληπτικών αισθημάτων στα υγιή πατρικά πρότυπα, όπως και στα διαχρονικά κακέκτυπα της μόνιμης πατρικής «απουσίας».

Καθώς η λογοτεχνική παιδαγωγία, όχι της ρομαντικής ωραιοποίησης και του εξωπραγματικού διδασκαλισμού, αλλά της πραγματιστικής πρόσληψης αναδεικνύει ανάγλυφους γονικούς χαρακτήρες, αυθεντικά σύμβολα της ζωτανής καθημερινότητας και αρχετυπικές πατρικές μορφές προς μίμηση είτε διδακτικά παραδείγματα προς αποφυγήν. Σε εκλεκτές σελίδες της διηγηματογραφίας και της μυθιστορηματικής γραφής, της αρχαίας δραματολογίας ή του νεότερου αριστοτεχνικού δραματολογίου ο πατέρας δεσπόζει στο προσκήνιο των αφηγηματικών και σκηνικών δρώμενων, συνιστώντας συνεκδοχικό πρόσωπο αντιθετικών όψων και αμφιλεγόμενο σημείο αναφοράς: μεταξύ ψυχρής αδιαφορίας και αδιάπτωτου στοργικού ενδιαφέροντος, μιας υποτυπώδους θλιβερής σκιάς και δυναμικής παρουσίας έως καταπειστικής χειραγώγησης, αόρατης καθοδηγητικής παντοδυναμίας και ενίοτε μιας σισύφειας σκιαμαχίας απέναντι στο αντίπαλο μητριαρχικό δέος για επιβεβαίωση της ταυτονομικής του πατρότητας.

Ως ένα μικρό αφιέρωμα στη σημερινή γιορτή του πατέρα, εμπνεύστρια της οποίας υπήρξε στις 19 Ιουνίου 1910 η κόρη του βετεράνου του Αμερικανικού Εμφυλίου Γουίλιαμ Τζάκσον Σμαρτ, που ανέθρεψε μόνος του έξι παιδιά, ως υπομνήσουμε κατά συνειρμική επιλογή των αναγνωστικών μας περιηγήσεων τα εξής ενδεικτικά: Στο «αθηναϊκό» διήγημα του Παπαδιαμάντη «Πατέρα στο σπίτι», γραμμένο το 1894, ένα χρόνο μετά την επίσημη κήρυξη χρεοκοπίας του ελληνικού κράτους, σκιαγραφείται με ρεαλιστική έμφαση η εξαθλίωση μιας πολυμελούς οικογένειας σε κάποια φτωχογειτονιά της

Αθήνας. Ο τεμπέλης, μέθυσοσ και ανεύθυνος πατέρας, καταντά τη γυναίκα του θύμα αναξιοπρέπειας και άδικης κατασκοφάντησης από τους γείτονες, όταν δέχεται τα δώρα του κουμπάρου, για να θρέψει τα παιδιά της, ενώ το τρίτο παιδί του αναγκάζεται να ζητιανεύει από τον μακαλάκη λίγο λάδι.

Ο Μπάριμπα-Γκοριό

Στον αντίποδα της πατρικής ασυνειδησίας του παπαδιαμαντικού διηγηματικού τύπου η διεισδυτική γραφίδα της μυθιστορηματικής ιδιοφυΐας του Μπαλζάκ εικονογραφεί μαζί με τη ήθη της παρισινής κοινωνίας των αρχών του 19ου αιώνα την απόλυτη πατρότητα του «Μπαρμπα-Γκοριό». Στο πλαίσιο της «Ανθρώπινος Κωμωδίας» ιχνυλατείται η δραματική πορεία και το τραγικό τέλος ενός πρώην εύπορου εμπόρου, εφόσον οι δύο αχάριστές του κόρες, που τους έχει δώσει τα πάντα, τον αφήνουν να πεθάνει εγκαταλελειμένος και πάμπωχος. Εντούτοις, πάνω από την κοινωνική σπήνη της απόγνωσης και πέρα από τον κυνικό αμοραλισμό της ανθρώπινος παρακαμής, που μικρογραφείται ανάμεσα στους συμβολικούς τοίχους της πανσιόν Βοκέ, υψώνεται η στωική φυσιογνωμία και η μεγαλειώδης μορφή του πατέρα.

Στα μέσα του προπερασμένου έπαισις αιώνας εκτυλίσσεται η πολυπεριπετειώδης πλοκή του μυθιστορημάτων του Ντίκενς «Δόμβρι και Γιός», όπου ο πλούσιος ιδιοκτήτης ναυτιλιακής εταιρείας, είναι ένας άλλος πατέρας, που σε αντίθεση με τον Γκοριό παραμελεί απαξιωτικά τη θυγατέρα του, αφού δεν

μπορεί να τον διαδεχθεί στις επιχειρήσεις του, προσβλέποντας μόνο στον νεογέννητο γιο του, που πεθαίνει τελικά στα έξι του χρόνια. Η καλή κόρη, όμως, δεν έπαψε ποτέ να τον γνοιάζεται μέχρι τα γεράματά του, δίνοντάς του τη χαρά τριών εγγονιών.

Στο δραματικό διήγημα «Ο πατέρας» του Μπιγιέρσον ο επηρμένος μεγαλοκτηματίας μεταμορφώνεται ψυχικά μετά την οδυνηρή απόλεια του γιου του, ενώ στο ομότιτλο θεατρικό αριστούργημα του Στρίντμπεργκ η αρχέγονη σύγκρουση των δύο φύλων με εξουσιαστικά κίνητρα ανατέμνει το θέμα της πατρότητας.

Είναι, ωστόσο, και δύο μεγάλοι συγγραφείς, που έζησαν στη σκιά επιβλητικών πατέρων. Ιδού πώς ο Καραντζάκης και ο Κάφκα αντίστοιχα αποτυπώνουν τη συνασθηματική σχέση μαζί τους: «Στη ζωή μου έναν μονάχα άνθρωπο φοβήθηκα, τον πατέρα μου. Όταν ήμουν μικρό παιδί, σέκωνα τα μάτια, τον κοίταζα και μου φαίνονταν γίγας όσο μεγάλωνα...[...] ανάμεσα εμένα και στο φως ο ίσκιος του... οδοιπορούσα κάτω από ακατάπαυτη έκλειψη ηλίου». «Ακόμη κι ύστερα από χρόνια υπέφερα από τη βασανιστική φαντασίωση ότι ο πελώριος άνδρας, ο πατέρας μου, η εοχάτη κρίση, μπορούσε να έρθει σχεδόν χωρίς αιτία και μέσα στη νύχτα να με βγάλει απ' το κρεβάτι σηκωτό στο μεσαύλι κι ότι εγώ επομένως ήμουν ένα μηδενικό για 'κείνον».

Ατέλειωτος ο κατάλογος των λογοτεχνικών μορφών του πατέρα με ετεροχρονισμένες διαφορές και διαχρονικές ομοιότητες.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Χανίφ Κιουρέισι, Μεσάνυχτα όλη μέρα

Απόσπασμα της βδομάδας // Υπάρχει ένα ένστικτο, μαγνήτης ή αερικό, που γυρεύει το αταίριαστο // Επιμελείται η **Μαρία Μινά**

Έτσι ήταν άλλοτε

Είμαστε αλάθητοι στην επιλογή του εραστή μας, ιδιαίτερα όταν αξιώνουμε το λάθος πρόσωπο. Υπάρχει ένα ένστικτο, μαγνήτης ή αερικό, που γυρεύει το αταίριαστο. Βέβαια, το λάθος πρόσωπο είναι και σε κάτι σωστό - στο να μας τιμωρεί, να μας φοβερίζει, ή να μας ταπεινώνει, να μας απογοητεύει, να μας τσακίζει στην κυριολεξία ή, το χειρότερο απ' όλα, να μας δίνει την εντύπωση ότι όχι μόνο δεν είναι ακατάλληλο αλλά, αντίθετα, είναι σχεδόν το σωστό, κρατώντας μας έτσι αιχμαλώτους στη φυλακή του έρωτα. Δεν μπορεί ο οποιοσδήποτε να το κάνει αυτό.

Όλο το πρωί αναρωτιόταν αν η Νατάσα θα προσπαθούσε να τον σκοτώσει.

Δεν ήταν σίγουρος για τις προθέσεις της, ωστόσο δεν έμελλε να είναι μια σνηθησιμένη συζήτηση. Μετά από τέσσερα χρόνια σιγής, είχε ξαφνικά γίνει ασυνήθιστα επίμονη και του έγραψε πολλές φορές στο σπίτι του και στη διεύθυνση του ατζέντη του. Όταν εκείνος της έστειλε ένα σημείωμα για να της πει ότι δεν υπήρχε λόγος να συναντηθούν, του τηλεφώνησε δυο φορές στο καινούργιο του σπίτι και τελικά μίλησε στη Λόλυ, τη γυναίκα του, η οποία τόσο ανησυχούσε, που άνοιξε την πόρτα του

δωματίου του και είπε:

«Προσπαθεί να σε ξανακερδίσει;»

Εκείνος στράφηκε αργά:

«Δεν είναι αυτό, δεν το πιστεύω».

«Θα τη δεις;»

«Όχι».

«Θα της πεις να μην ξανατηλεφωνήσει;»

«Ναι».

«Ωραία», είπε η Λόλυ. «Ωραία».

Η Νατάσα έπινε καφέ σ' ένα τραπέζι έξω από την καφετέρια φορώντας μαύρα, αλλά τουλάχιστον όχι δερμάτινα - ίσως ήταν το μόνο τόσο σκοτεινό, τόσο αμήχανο άτομο μέσα στο πάρκο. Εκείνος είχε έρθει νωρίς, αλλά για να καθυστερήσει είχε πάρει τον καφέ του και την εφημερίδα στον κλειστό κήπο, όπου κάθισε παρατηρώντας τις зарντινιές και κάνοντας ευχάριστες σκέψεις για τον γιο του. Σε λίγο θα άρχιζαν να τα λένε οι δυο τους και ο Νικ θα ένιωθε λιγότερο την ανάγκη άλλων ανθρώπων.

Εκείνο το πρωί είχε τηλεφωνήσει απρόσμενα στη Νατάσα για να της πει την ώρα και τον τόπο της συνάντησής τους, στον κήπο μιας έπαυλης του δέκατου όγδοου αιώνα στο δυτικό Λονδίνο. Δείλιαζε, αλλά δεν μπορούσε να αρνηθεί ότι ήταν περίεργος να δει πού βρίσκονταν τώρα οι δυο τους. Υπολόγιζε ότι στην ουσία είχε πέντε χρόνια να τη δει.

Είχε περάσει ένα νωθρό καλοκαίρι και τα σχολεία είχαν ανοίξει πριν από δυο βδομάδες. Αλλά μια τέτοια μέρα, καθώς ο ήλιος πρόβαλε ξαφνικά, του θύμισε τη γεύση των εποχών και της αλλαγής. Στο γρασίδι που σκέπαζε την πλαγιά ως κάτω στην τεχνητή λίμνη, οι άνθρωποι φορούσαν κοντομάνικα και γυαλιά ηλίου. Νερά ζευγάρια κοιταζόντουσαν στα μάτια. Η περιοχή ήταν μεσοαστική κι οι οικογένειες έκαναν πικνίκ με όλες τους τις ανέσεις πάνω σε κουρελούδες - φελλοί πετάγονταν από μπουκάλια κρασιού, βαμβακερές πετσέτες στρώνονταν και τα παιδιά μαζεύονταν στο κάλεσμα των γονιών τους, σταματώντας τις σκανταλιές στις φυλλωσιές και στο πυκνό χόρτο.

Είχε σηκωθεί όρθιος και κατευθύνονταν προς τη Νατάσα με αποφασιστικό βήμα, ωστόσο η ανάλαφρη υγρασία που κολλούσε απαλά επάνω του και το χάδι της φθινοπωρινής ζεστασιάς που εναλλασσόταν με την ψύχρα τού δημιούργησαν μια απρόσμενη αισθησιακή διάθεση. Αυτή η ανανεωμένη αγάπη για τη ζωή έμοιαζε με ήπια ερωτική φόρτιση. Ερχόταν τακτικά σ' αυτό το πάρκο με τη γυναίκα του και το μωρό και μπορεί σήμερα εκείνοι να μην ήταν μαζί του, ωστόσο η απουσία τους γινόταν εύκολα αισθητή, αν λογάριζε

πόσο ανούσια ήταν όλα χωρίς αυτούς. Το βράδυ, όταν έπεφτε στο κρεβάτι δίπλα στη γυναίκα του -εκείνη φορούσε γαλάζια πιτζάμα κι ο γιος του, που αναδευόταν στην κούνια του στην άλλη άκρη του δωματίου, ριγέ κοντομάνικο φορμάκι- ήξερε πια ότι δεν ήθελε να βρίσκεται πουθενά άλλου.

Αυτό που ήθελε ήταν να ρίξει μια κλεφτή ματιά στη Νατάσα, όμως του φάνηκε πως τον είχε δει. Θα ήταν αναξιοπρεπές να κάνει πως την αποφεύγει.

Με τα μάτια του καρφωμένα πάνω της, βγήκε με δυο δρασκελιές από τους θάμνους και διέσχισε το πλακόστρωτο μπροστά στην καφετέρια, περνώντας ανάμεσα από τα τραπέζια όπου ήταν μαζεμένα σκυλιά, παιδιά σε ποδήλατα και μεγάλοι με δίσκους, ενώ νευρικές σερβιτόρες σκόνταφταν για να περάσουν ανάμεσά τους. Η Νατάσα κοίταζε ψηλά προσπαθώντας ήδη να τον εντοπίσει. Έφτασε μάλιστα να σηκωθεί στις μύτες των ποδιών της. Αν εκείνος την περιεργαζόταν για να διαπιστώσει πόσο είχε γεράσει, άλλο τόσο τον περιεργαζόταν κι εκείνη.

Τον φίλησε στο μάγουλο.

«Έκοψες τα μαλλιά σου».

«Άσπρισα, ε;» είπε εκείνος. «Η μήπως ήταν γκρίζα από πριν;». [...] (σελ. 69-71)

Τα διηγήματα του **Χανίφ Κιουρέισι** κυκλοφορούν από τις **Εκδόσεις Καστανιώτη** σε μετάφραση **Άννας Παπασταύρου**